

Foia enciclopedică literară lunară.

ADMINISTRAȚIUNEA
ȘOIMUȘ (POSTA: NAGY-SAJÓ).

ABONAMENTUL:
PE AN 6 FL. (15 FRANCI).

REDAȚIUNEA:
RETTEG (RETEAG).

Nu-mi huiți la cap

Nu-mi huiți la cap, lăsați-mi s'aud șopta gândului,
E atât de tainuită și atât de simțitoare:
De-o privire, de-o vibrație, de se spărie, ea m'ore
Sau îți fuge chiar mai iute de cât sborul vântului,
De 'ți rămâne din tot focul cel de gânduri, numai spuză —
Ne 'nțelese cad cuvinte fără șir, și reci pe buze;
De n'ai haz când ești cu omenii și cu chipul de eres,
Fără glas, fără prietini te strecoară neînțeleși:
Ș'apoi cine mai veni-va cu șoptirea 'nvietore
Să te 'ntrebe, să-ți serute rana, sufletul când dore?
Gând de ai, ai un prieten care-ți spune cine ești.
Sufletu-ți are un frate și te 'ndemnă să-l iubești.
Nu-mi huiți la cap, lăsați-mi s'aud șopta gândului,
E atât de tainuită, și atât de simțitoare,
De-o privire, de-o vibrație, de se spărie, ea m'ore
Sau îți fuge chiar mai iute decât sborul vântului.

În gândire e comoră și de suflet fericire;
Totul ese ca pe masă când chemăm în joc gândire
Gândul de doruri îți spune ce în suflet stau ascunse,
Sufletul gândului spune de secrete nepătrunse;
În iubire nesciută, în simțiri necunoscute
Să încântă cel cu gândul, de-ți uiești dăilele pierdute;
Uiești de vitregia sorții, chinul blând îți duce traiul;
Încercând ca și braminul, prin știință s'ajungi raiul:
Sclav devii pe totă viața — muncă grea, grea desfătare . . .
Anii tineri cu plăcere, stau la slujbă, ascultare.
Dragostei de adevăruri, porți cununa de martire:
Totul ese ca pe masă, dacă pui de foc gândire.

Și de mori, cui ce îi pasă, gândul meu, tu gând de foc?
Cui se i pese, de cât nouă, gând orfan, fără de noroc;
Sorțea astfel te slujise, dacă astfel sorțe am!
De n'am fi' era mai bine, chinul morții nu'l sciam.

Elena Voronca.

Constantin Morariu-Andrieviciu.

(1835—1875.)

Posițiunea socială a Românilor din Bucovina o scim că este foarte grea și devine din zi în zi și mai grea. Rutenii, Polonii, Germanii și Ovreii ce înundară Bucovina, au ocupat și ocupă mereu vatra Românilor. Contra acestei ocupări se recere resistință și luptă; resistință ca străinii se nu mai potă ocupa loc, și luptă ca se smulgă din ghiarele streinilor ceea ce ei au ocupat cu nedreptul. La luptă se recer luptași și comandanți; la resistință cu deosebire învățători, de glasul cărora se asculte poporul.

Etă motivele ce ne îndemnă se scótem la ivelă faptele unui bărbat vrednic de starea, ce a ocupat în societatea Românilor din Bucovina. El s'a numit Constantin Morariu-Andrieviciu, văr dulce cu metropolitul Silvestru, despre care am vorbit în broșura a VII-a a »Revistei Ilustrate«.

Constantin Morariu-Andrieviciu a fost fiu de gospodăru (agricultor) din Mitocul Dragomirnei, din districtul Suceava, în Bucovina. S'a născut la 26 Iuliu st. v. 1835. La anul 1843 îl duse tată-s'ó la școla capitală normală (elementară) din Suceava, unde scim din broșura a VII-a a acestei reviste cum erau tractați copiii de Român. Aci-și începú dară Constantin învățământul, și pôte tocmai acelei tractări neumane a streinilor e de a se mulțami că el deveni cu timpul, ceea ce deveni, adecă Român înflăcărât întru apărarea limbei și a naționalității. Așa-i în lumea acésta: când cu forța voim a face pe cineva se uréscă un lucru, prin aceea îl facem ca tocmai acel lucru se-l îndrăgescă mai tare! Cercau străinii rău voitori ca se disguste pe copiii de Român de limba și naționalitatea lor, și ei cu atâta o iubeau și prețuiau mai mult. Așa în Bucovina ca și la noi!

După absolvirea școlei normale din Suceava, Constantin fu dus la gimnasiul de stat din Cernăuț, unde făcú la 1855 examenul de maturitate. După aceea intră în seminariul clerical, unde absolví teologia la 1859. În acest seminar se dedică cu totul studiului, cetind foarte multe din opurile cele mai valoróse teologice și profane. Absolvind teologia se căsătorí cu fíca parochului Teodor Cosoviciu din Mologia, anume Veronica, și fu aședat ca administrator parochial la biserica S. Paraschiva din Cernăuț.

Deschidându-se la 1860 gimnasiul ortodox-oriental din Suceava, Constantin Andrieviciu fu denumit acolo de învățator suplent de religiune și limba română.

Inaugurarea acestui gimnasiu s'a întemplat la 4 Septembrie 1860 cu care ocaziune catechetul Constantin Andrieviciu ținu o cuvântare în limba română despre scopul unui gimnasiu. Publicul român aré mas încântat și edificat de o așa cuvântare, dar nu așa au rémas reu-voitorii neamului nostru și dușmanii lui Constantin Andrieviciu, cari îi făcură multe zile amare din cauza acestei cuvântări.

Așa archimandritul *Bendela* (mai târziu arhiepiscop și metropolit dela 1874—1875) temându-și bagsémă popularitatea de tinerul catechet, se pune și raportează consistoriului *român gr. ort.* din Cernăuți în *limba germană* următoarele, referitoare la acésta cuvântare:

»După acest act ținu nou denumitul catechet Constantin Andrieviciu o cuvântare în limba română despre scopul unui gimnasiu. — — —

»Deși cuvântarea acésta a fost în totalitatea ei cu totul corespundătoare, totuși unele pasagie sunt foarte de dogenit, pentru că-n ele se desfășură cu prea mare căldură prospectul, că prin înființarea acestui gimnasiu se va ținea ca și în celelalte provincii deosebit cont de cultivarea limbei române. În asta privință eu i-am și spus oratorului, că sunt cu totul nemulțamit, provocându-l

să-mi deé cuvântarea inmediate, ca se o pot alătura la acest raport*) Dară Andrieviciu nu și-a implinit datoria asta nici până acuma**.)

Dacă, iubiți cetitori, unul care se numea »al nostru« a purces astfel față de catechetul Andrieviciu pentru o cuvântare »care a fost în totalitatea ei cu totul corespundătoare« (vorbele delegatului pârâș) atunci se nu ne mirăm că străinii au făcut din țințar armăsar. Consistorul cerú dela catechetul Andrieviciu — pe basa raportului lui Bendela — se-i supue fără nici o amênare cuvântarea în scris. Și ce credeți că conținea acea cuvântare? — Adevérurile cele mai mari! Dar bagsémă și în Bucovina — p'acele vremi — »cine cuteza se vorbescă adevérul, putea lesne umbla bătut ca mărul,« »vorba« proverbului.

Gimnasiul din Suceava s'a înființat din fondul religionar al bisericei române gr. ort. din Bucovina, și limba »propunativă« trebuia se fie cea română, conform literelor fundamentale întărite de tóte locurile cele mai înalte competente. Și totuși acestui gimnasiu, la înființarea lui, numai

un unic profesor român i se dede, pe Constantin Morariu-Andrieviciu, care era și catechet tot odată. Ceialalți toți erau străini și propuneau tóte studiile în limba germană. Acésta stare de lucruri nu mulțamia nici decăt pe învățătorul român Constantin Morariu-Andrieviciu. El striga sus și tare la tóte ocaziunile că gimnasiului acestuia i se face nedreptate; apela la consistoriu în acésta cauză, spunea sus și tare că: la gimnasiul din Suceava, în loc ca tóte studiile se se predee în limba română, acestui studiu al limbei

*) Bendela fusese trimis ca delegat din partea consistoriului la sfințirea gimnasiului din Suceava.
Red. »Rev. Ilustr.«

**) Astfel de arătări sunt pentru unii fusceii scăriilor, pre care se urcă până la rangul de vladică, precând fără ele pôte n'ar éși nici din opinică.

Red. »Rev. Ilustr.«

Constantin Morariu-Andrieviciu.

materne i se dau numai 2 ore pe săptămână, pe când celorlalte studii câte 3—4 ore. Dar învățătorul Constantin Morariu-Andrieviciu nu se lăsă până nu obțină limbei române 3 ore la săptămână pentru fiecare clasă și înființă o frumoasă bibliotecă din opuri române, cu ajutorul căreia elevii se se potă perfecționa în limba lor maternă.

În 1865 fu denumit ca învățător ordinar al gimnasiului superior din Suceava, ér la 1869 ca profesor ausilier la institutul teologic din Cernăuț, fiind pretutindenea la înălțimea chiemărei sale, iubit de elevi, stimat de colegi și respectat de superiori.

Rămas la 1861 văduv în florea etății, când era numai de 26 ani, își consacră tot timpul numai studiului, astfel că deveni nu numai cel mai apt profesor, dar și un harnic și zelos autor, scriind 3 opuri valoróse, cari s'au tipărit pe spesele fondului religionar al Bucovinei. Acele opuri sunt:

1. *Manuaru pentru învățătura religioasă a bisericeii dreptcredincioase a răsăritului, compus spre folosul clasei întâia gimnasiale, Viena 1866;*

2. *Manuaru pentru învățătura istoriei testamentului vechiu, compus spre folosul clasei a II-a gimnasiale, Viena 1866.*

3. *Manuaru pentru învățătura istoriei vieții Mântuitorului lumii Isus Christos, compus pentru clasa a III-a gimnasiale, Viena 1867.*

Afară de acestea mai publică în Fôia societății din 1865 interesantul tractat „*Despre școlile creștinesci în evurile cele patru dintăiu ale creștinismului*“, prelângă ce lăsă în manuscris o colecțiune de cuvântări bisericesci compuse și rostite de el în cei 16 ani ai preoției sale la deosebite sărbători, dumineci ori cu alte ocațiuni, tot predică instructive și morale.

Ca profesor al facultății teologice din Cernăuți nu se odichni până își revindecă vechiul și adevăratul nume familiar »Morariu«, nume care l'au revindecat și vărul său metropolitul Morariu și care-l portă și nepotul seu Constantin, cel mai valoros scriitor de ađi în Bucovina, despre a cărui activitate sperăm a putea vorbi în Revista noastră.

Constantin Morariu-Andrieviciu, când merse ca profesor la teologie, nu află acolo nici o carte de morală, adecă carte din care

se învețe pe seminariști. S'a pus deci pe muncă și în cinci ani de ăile a compus întregă partea primă și jumătate din partea a doua a acestui op. Dar n'a avut fericirea să-l vedă gata, că în primăvera anului 1875 l'a ajuns o bolă de plămâni, care i-a curmat ăilele în 29 Martie (10 April) spre nespusa întristare și daună a bisericeii și nației române din Bucovina. S'a stins când era mai puternic, numai de 40 ani, și chiar când se putea spera mai mult dela talentele și curagiul lui; s'a stins acela care cuteza se spună sus și tare că limba germână nu este maternă noastră, pentru că noi suntem Moldoveni și avem limba noastră moldovenescă, pre care trebuie se o iubim și cultivăm mai pre sus decât ori pre care limbă din lume, fie aceea ori cât de cultă pre lângă a noastră, s'a stins acela care nu voia se concedă nimic, din ceea-ce se compete Moldovenilor din Bucovina, cât dacă ar fi avut numai câțiva ortaci cari se pună umăr la umăr cu el, schimbau cu totul mersul lucrurilor din Bucovina în favorul Moldovenilor și a limbei lor. N'a esistat și nici ađi nu mai esistă în Bucovina un preot mai vrednic, un profesor mai zelos și mai inteligent, un fruntaș mai energic, mai curăgios și mai frumos decum era acest bărbat în adevăr providențial. El era înalt de statură, avea fața rumenă, frunte lată și albă ca néua, ochi mari căpării în cari vedeai ca într'o oglindă mințea lui cea frumoasă și bunătatea inimei lui; apoi avea un glas dulce la vorbire și plăcut la cântare, dară era forte riguros întru împlinirea detoriilor și întru apărarea drepturilor bisericeii și a națiunei sale în contra nedreptăților străine.

Vedând în 1873 ministrul Stromayr din Viena pe profesorul Morariu și vorbind cu el despre felurite lucruri din Bucovina, i-a pus ambe mâinile pe umeri și i-a accentuat memorabilele cuvinte: „*Ferice de Bucovina, dacă are mulți bărbați de aceștia!*“

Er despre destoinicia lui de profesor învățat erau siguri și superiori lui dela consistor, căci scriind cel mai vechi profesor de teologie, Ioan Calinciuc, opul de *teologie dogmatică*, i l'a dat lui spre cenzurare, deși era cel mai tinăr din profesori, având abia 40 de ani!

Ferice va fi Bucovina când o va înzestra Dumnezeu cu mulți fi vrednici după cum era fericitul Constantin Andrieviciu-Morariu. P.

Abdicere.

(Lui...)

S'a stins în peptu-i ori ce dor
Și dragostea pe veci,
În locul caldului amor
E ghiață și sloi reci . . .

1898.

Nu-i dragoste de-a cărei foc
Sloieții s'ar topi:
Decă la el n'avu noroc
Pe altu n'a iubi.

Antoniu Popp.

Nu mai vorbi . . .

(Prietinei mele.)

Ju l'ai urî, dér nu poți face,
Căci dór când asta o voesci,
Cu atât mai mult de el îți place
Cu cât mai tare îl uresci . . .

Chinag 1898.

Nu-mi mai vorbi déră de ură
Să nu-ți spun verde că mințesci,
Căci chiar de l'ai urî din gură
Cu inima altfel simțesci . . .

Antoniu Popp.

Despre gemeni cu privire la vârsta mamei și la rëndul chronologic al copiilor.

(La semaine médicale Nr. 1 — 1898.)

(Hygienă).

Intr'o ședință a societății de statistică din Paris a produs doctorul Bertillon, nu de mult, unele dovești nōue foarte interesante cu privire la nascerea gemenilor. Cu studiul întrebării, că cât de des provin nasceri gemene, s'or ocupat mai mulți statistici și cu deosebire părintele doctorului Bertillon, dar aceștia n'au avut la dispunere etatea relativă a mamelor. De atunci încōce datele statistice s'au completat și cetitoriul pōte vedē îndată mai la vale că la ce rezultate au ajuns.

Orașul München publică de vre-o 15 ani în tot anul statistica nascerilor simple, multiple și nelegiuite după vârsta mamelor. După numerii statisticei acesteia, într'o miă de nasceri sunt 10'5 gemeni; dar dacă consideră omul vârsta mamelor, ajunge la următorea înfătoșare :

Mame dela 18—20 de ani	4'8
» » 21—25 » »	7'5
» » 26—30 » »	12'1
» » 31—35 » »	16'2
» » 36—40 » »	20'8
» » 41—45 » »	19'5

Așa dară frecuența nascerilor gemene crește cu vârsta mamei, încât la femeile dintre 36—40 de ani e de patru ori mai mare, ca la celea dintre 18 și 20 de ani.

Acest fenomen natural se vede adevărit și prin datele statistice de pildă din Nouvelle Galle și cu deosebire prin celea din San-Petersburg.

Nouvelle Galles du Sud (1893—1895).

Mame dela 15—19 de ani	6'26
» » 20—24 » »	6'84
» » 25—29 » »	8'95
» » 30—34 » »	12'78
» » 35—39 » »	16'20
» » 40—44 » »	13'09
» » 45—49 » »	9'00

Preste tot . . . 10'51 la o miă.

Orașul San-Petersburg (1882—1892).

Mame dela 16—20 de ani	6'0
» » 21—25 » »	9'5
» » 26—30 » »	14'2
» » 31—35 » »	20'3
» » 36—40 » »	21'7
» » 41—45 » »	15'5
» » 46—50 » »	16'0

Preste tot . . . 14'7 la o miă.

Din acest document rusesc se vede și aceea, că în Rusia numărul gemenilor e de 14 la o miă de nasceri. — Din icōna următore se vede numărul proporțional al gemenilor cu privire la nascerea chronologică a mamelor, după miia de nasceri gemene :

Din nascerea cea dintâi	8'1
» » a doua	9'9
» » a treia	13'4
» » a patra	15'0
» » a cincea	18'7
» » a șesa	21'1
» » a șeptea	21'5
» » a noua	22'3
» » a țecea	25'7
din celea următore	27'7

Progresiunea acesta e fără întrerupere. O nevestă tinără la început are cu trei sau patru ori mai puține șanse de a căpētă gemeni, ca o femeia, care e împovorată a noua sau a țecea oră. Așadară în vârsta roditoare firescă a femeilor (15—50 ani) norocul la copii le tot crește cu numărul nascerilor și după cum îmbetrănesc.

Dr. T.

Norii nopței . . .

*Lîn se înalță'n cer de-acumu
Luna plină;
Dar își perde raza'n spuma
Norilor ce sorb lumină.*

*Ah! și eu mă'nalt' la tine
Nóptea tōta,
Dar de dornice suspine
Inima mi-e 'ntunecată*

Alvescu.

In farmecul nopței.

*Ori câte stele sunt pe cer,
Iubire n'au zărit
Ca pentru tine cu dureri
Și chin ce am suferit.*

*Ori câte frunțe blând șoptesc
In arbori și 'n castani,
Cât te iubesc, cât te iubesc,
N'ar spune 'n miț de ani.*

Alvescu.

Bicicleta din punct de vedere igienic.

Sunt mulți aceia, cari și ađi sunt contrarii bicicletei, deși vęd cu ochii avęntul și ręspândirea gigantică de care se bucură acest sport folositor și din punctul de vedere al comunicațiunei practic.

Nu este scopul meu a convinge pre cei ce trăiesc în firma convingere, că bicicleta este dăunösă sănătăței, despre rătăcirea în carea se află, căci după esperința mea de până acum, ar fi trudă zădarnică; ci vreau ca pe scurt se dovedesc cetitorilor acestei Reviste, că bicicleta nu numai nu e dăunösă, ci are chiar folöse însemnate pentru sănătatea noastră, ba este a să considera ca o gimnastică forte binefăcătore atât pentru trupul cât și pentru spiritul omenesc. De sine să înțelege că precum ori și la care sport — de folos numai atunci pöte fi vorbă, dacă sportul este eserciat rațional, căci nimic nu e mai eclatant ca împrejurarea, că un copi tiner, care imitând pre emulatori, bicicleză cu întreg trupul plecat înainte, va căpăta cu timpul pept îngust și spate covățite.

Putem observa la școlă de călărit; prima fasă, prin care trece fiecare novițiu, e îndeletnicirea unei ținute conform prescripțelor sanitare. Intocmai așa este și la bicicletă lucrul cel mai de căpenenie poziția, în carea stă respectivul pre șeaua bicicletei.

Pre bicicletă avem a ținea aceeași poziție verticală și oblă, carea o observă călărețul. Este strict oprit din punct de vedere igienic a sta cu trupul plecat înainte și anume din următorele cause:

a) a ocupa o astfel de poziție, face pre respectivul a apărea ca o moimă urcată pre o rotă, ér de altă parte se face însuși obiect de rıs și batjocură pentru pasanți și privitori;

b) prin plecarea și gârbovirea acéstă neertată stomacul, maiul, intestinele, sunt supuse unei presiune și fiind dela natură părți cārnoșe sunt împinse dela locul lor în partea superiöră a cavităței fölelui;¹⁾ prin ce, pelița orizontală, carea se află între cavitătea fölelui și a peptului este împinsă asemenea în sus și așa plămânile, organul care împreună cu inima este mai mult pusă în mișcare, este împedecată în mișcarea sa liberă neapărat de lipsă.

Urmarea acesteia este²⁾ că plămânile nu pot satisface pe deplin inspirațiunei de oxigen și espirațiunei de carbogen și așa după ce este dovedit, că cu cât lucră musculatura mai mult, cu atât mai mare cantitate de carbogen se produce — carbogenul nefiind din ajuns delăturat din corp, să absorbă în sânge și pe încetul acesta este espus unei înveninare treptată cu carbogenul aceluiași trup, carea crește proporționat cu durata turei și intensitatea cu carea's întrebuințati muschii la acéstă. Acéstă o observă respectivul³⁾ ușor din împrejurarea, că simte lipsa de aer — adecă nu are destul aer la resuflat — ér fața pre încetul primesce o colóre albastră, carea se pöte observa mai eclatant la finea turei;

c) Dacă respectivul biciclist, fie în poziția greșită amintită sub punctul b), fie în poziția normal-higienică, comite erórea de ași trage la olaltă umerii, atunci⁴⁾ el se lipsesce cu voia proprie de cea mai mare binefacere a bicicletei. Este adecă fapt medicalminte constatat, că »tuberculösa« acel morb gróznic și înfiorător, atacă totdeuna vârful plămânilor, e cunoscut și aceea, că medicii prescriu ca medicamentul cel mai eficace aducerea părților atacate în contact cât mai intim cu aer curat și aer abundanț în oxigen. Ce face acel biciclist, care își trage umerii la olaltă înainte? Îngusteză în cea mai mare măsură locul de mișcare a plămânilor punënd o pedecă considerabilă ventilațiunei vârfului plămânilor, căci atunci acele nu pot să vină în contact mai mare

cu oxigenul, care în urma respirațiunei mai profunde este pus la dispozițiunea plămânilor.¹⁾

Din tóte aceste resultă decı, că în interesul omenimei și din punct de vedere igienic acéstă gimnastică, ađi putem deja dice universală, numai atunci corespunde chemării sale, de a aduce folöse trupului omenesc, a-l întări și al face se prospereze dacă biciclistul observă stricte următorele regule:

a) Poziția se fie normală, adecă să stee vertical pre șeaua biciclicului, cu umerii dați înderępt și peptul întins (chiar cum prescrie »Vorschrift«-ul milităresc), ca atât inima, cât și plămânile se fie libere în esecutarea funcțiunei lor potențate, brațele se nu fie prea întinse, ci să se așede comod pre cărmă, punctul de greutate a corpului se fie totdeuna pre șea așa, că biciclistul se ședă pre bicicleta sa cum șede călărețul pre calul ce călăresce;²⁾ acéstă e unica pozițiune, carea face destul și cerințelor estetice;

b) Ședutul său se fie așa esecutat ca ambe ósele să se razime pre partea mai lată a șelei, ér acéstă — șeaua — se fie destul de elastică și pielea ei să fie nu möle, ci întinsă, tare. Poziția ce o ocupă șeaua, are se fie astfel întocmită, ca vârful aceleia se fie încâtva ridicat în sus, prin ce este evitată și vătămarea carnei mijlocie. — Că ședutul la început dóre, aceea e un lucru prea natural; călărețul, la început încă se plänge că-l dóre ședutul, deși el nu șede pre bicicletă, ci pre cal. Apoi, »nu este început fără greutate« și nimic nu pöte învăța omul »în cinste«. Privescă decı începătoriı, acéstă durere, carea mai târđiu nu o vor simți, drept didactru;

c) Imbrăcăminte biciclistului are se constee din următorele: pre trup are se folosescă o cămeșe din rociu (șesetură rară) de cănepă, preste acéstă o cămeșă de lână, carea se nu fie prea lungă. Folosul acestui sistem este clar: stratul de aer, ce se află între cămeșă și piele, în locul rezervat aceluia prin cămeșă de rociu, este cel mai bun apărător contra răcitului și asudatului; are chiar acel rol, ce-l are aerul dintre ferestriile duple ce întrebuințăm érna la casă. Vestmintele celelalte, ciorapii, pantalonii, vesta, cabatul, se fie din lână ușoră, mânuși de piele de spălat (ér când e frig din pěr), pălărie, eventual chipiu, asemenea din materiă de lână ușoră;

d) Biciclistul să folosescă un »tempo« corespunđător³⁾, căci a merge prea încet, dacă biciclistul a trecut preste greutateile începutului, nu corespunde celerității atribuite biciclisticeı; dacă merge prea repede, atunci inima este espusă unei activitate prea mare, carea pöte fi dăunösă. În respectul acesta biciclistul are a observa următorele: Indată ce el simte că pentru respirațiune nu are de ajuns aer, acéstă e dovadă că inima nu este departe de stadiul opintirei preste măsură, biciclistul face forte bine, că dacă simte lipsa de aer, se cobóre pre câteva minute jos;

e) Dacă biciclistul e sętos séu flămând atunci trebuie se bea și se mânance cu socotélă. E fără periclu a bea ceva rece și atunci când trupul este înferbintat, dacă nu face mai mare pauză, decât pre timpul de care are lipsă până bea, și dacă îndată ce a beut plęcă imediat mai departe. Vara se bea bouillon, teă, cafea, lapte și încă calduțe, (căci dacă le bem reci, atunci recéla causată în stomacul gol resultă o contragere a vaselor de sânge din părreții stomacului și prin aceea sângele este împins cătră supratața corpului, cea ce causéză apoi ferbințală și sudori,) căci numai aceste răcoresc bine și usucă pielea. Érna, din contră, se bea cognac, vinars, bere séu vin, aceste au érna chiar acela efect ca

¹⁾ Veđi: Dr. med. C. Fressel, Der Radfahr-Sport vom technisch-praktischen und ärztlich-gesundheitlichen Standpunkte. Neuwied 1896.

²⁾ Veđi: Dr. med. I. Hoffnung, Für Radfahrer. Berlin 1897 ed. II. și »Der Radfahrer« anul 1896.

³⁾ Dr. med. Martin Siegfried, Die Hygiene des Radfahrers. Berlin 1897.

⁴⁾ Veđi: Dr. med. C. Fressel op. amintit și Dr. med. Martin Siegfried dtto.

¹⁾ Dr. med. Martin Siegfried, Wie ist Radfahren gesund? Wiesbaden.

²⁾ Dr. med. Martin Siegfried op. amintit sub nota ¹⁾ —

³⁾ Dr. med. Martin Siegfried, Wie ist Radfahren gesund.

beuturile călduțe vara, adecă precând cele ne recoresc, ceste (érna) ne încălzesc.

Din cele mai sus espuse se pôte face deducațiunea, că biclatul este un sport de mare folos pentru fiecare om, care se știe folosi de el înțelepțesce. Abstragând de binefăcătoarele influințe amintite mai sus, biclatul are cea mai mare influință asupra sistemului de nervi — ađi în atâtea forme atacat, mai cu sémă la noi cei din orașe — a cărui rezultat binefăcător îl observă și de și fiecare biclist. Căci, precum funcțiunile organelor vegetative (respirare, baterea inimei, apetit, mistuire, transpirațiunea pielei,) câștigă o potențiere în activitatea lor, tot astfelu cresce și capacitatea prestativă a sistemului de nervi vedând cu ochii. Acesta se exprimă evident în capacitatea de a cuprinde repede întregă

calea ce ne stă înaintea ochilor cu toate pedecile ei, ne decidem hotărît și cu sânge rece la orî și ce propus care-l esecutăm cu bicicleta, cu un cuvânt rezultatele sigure, obținute prin puterea individuală rezultă o conștiință binefăcătoare așa că atât inteligența, cât și înțelepciunea biclistului este în activitate recreătoare carea eschide orî ce gânduri grele sau visătoare, cari sunt dăunose pentru nervii orî cărui om.

Apoi, că și cei cu stomacul cam slăbit, cât de mare apetit au după o tură făcută cu bicicleta, aceea nu se pôte spune; și dacă cineva, dintre on. cetitori ai »Revistei Ilustrate« e curios: cumpereși biclicu, facă cu el o tură și se va convinge.

Ion Nițu Pop.

Stăruința.

*Se plec . . . se te las
In noptea uitării,
Dând gândului pas
Cu taina visării? . . .*

*Dar ori și ce ton
Pe tine te 'ncapă,
Căci ești un demon
Departă și aprăpe.*

*Dar ori și ce gând
Pe tine te chiamă
Cu zimbetul blând,
Iubit fără sémă.*

*Prin valuri de amar
Mă lupt cu înutul —
O, dă mi-te dar
Cu totului totul!*

Alvescu.

MADAME JOSSELIN.

— Novelă de André Theuriot. —

Dela pretinul meu Tristan auđii întâmplarea acesta, écă-o :

»Eram funcționar la administrație, când șeful meu într'o bună dimineață mă esmite în un orașel Picardian și încă pe șese luni.

Ce se-i faci, plécă și te du.

Orașelul din chestie era destul de frumușel, stetea din una parte mai nouă, locuită în maioritate de comercianți și pescari; și din una mai veche, unde locuiau omeni mai sărăcuți și unde circulația era așa de slabă încât crescea érbă pre strade. Vis-à-vis vedeai marea și stâncile Saint-Quentine; apoi pășuni încunjurate de stéjarî frumuși, grădini frumos cultivate, pomării minunate, cari toate ne dovedeau, că Normandia nu pôte fi departe de noi.

Când sosi eu aici, era pre la finea lui Martie și încă o și înorósă, ploiosă așa că-mi era grozav de urît. Dar noroc, că nu eram chiar părăsit. Avui o recomandație la adresa d-lui Sallenel, amic vechi al familiei mele, inspector de vamă. El mă primi bine și făcú tot ce-i fú posibil spre a-mi face suferibilă întreținerea mea acolo. Mă presentă unei rude a sa, care locuia pre țermurul portului și la care căpetai o chilie mobilată, cu ferestri cătră Cap-Hornu și mare. Ba ce e mai mult, mă rugă ca sêrile se le petrec în societatea lui.

Acele sêri însă — trebuie se recunosc — mi-au causat cam slabă distragere. Ôspeții inspectorului erau cu toții cetățeni de etate și cărțași pasionați, mie decî, care fugeam de cărți ca dracul de tămâie, nu-mi rămase alt refugiu, decât a-mi petrece cu ruda d-lui Sallenel: Josseline, véduva unui căpitan, carea cu trupul său subțire, slab, părea a fi cutare chip preraphaelist. Pêrul cărunțit fără vreme o făcea bătrână, deși abia numera treidécî de

ani. Eu, care abia împlinisemî două decenii, o priviam drept o umbră, în care cu greu ai putea află ceva materialism. In fața-i fină, ovală, numai ochii și-au păstrat focul tineretelor: ochii sêi vineți.

Da, ea era numai o umbră, dar o umbră nobilă, cel puțin la acesta conclusiune am ajuns eu în urma sêrilor petrecute în societatea ei, convenind în salonul inspectorului.

Pribea fôrte bine musica, er în cultură predomnea pre toți cei din jurul său. Vorbea perfect englezesce, prin urmare cunoscea din fundament poeții lirici de dincolo de Manche, critisând cu un gust sigur și espunând corect proprietățile bune și erorile acelora. Cu foc luam parte la dispute și din privirea ei sentimentală observai, că însufletirea mea-i face bine. Fiind-că locuiam în un edificiu, mr. Sallenel, mă rugă să-i fiu cavaler vecinei mele. Confidențial ne preublăm cătră cortel de-alungul țermului; i ofeream brațul, pre care-l primea fără genare; în sêrile frumose de Mai, nu odată ne-am oprit spre a ascultă cântecul plăcut al filomelei. Mai târđiu îmi povestea despre véduvia sa timpuriă, mă întreba despre copilăria mea, știrici planurile ce aveam pentru viitor și mă provedea cu sfaturi, pre cari eu le primeam de bune și provenite din impulsul propriu, deși, dacă ași fi fost mai atent, prea ușor puteam observă: cu câtă gingășie îmi vorbea. Când ajungeam la trepte și-i pofteam »nopte bună« îmi strîngea nervosă mâna. Mme. Josselin așa puțin îmi părea mie, că ea e nevastă, încât acesta o uitai aprăpe cu totul. Amiciția noastră se consolida mereu și cu luna lui Iuliu sosi sezonul de scaldă maritimă. Deși orașelul nostru era un loc neînsémnat, în

decursul sezonului de scaldă era bine cercetat de lumea din Paris, mai cu samă însă de mai multe familii Picardine, fiind cartirul și traiul efin. Tinereta nu-mi dădu pace și cu sezonul de scaldă mă năsui și eu a face cunoștințe. Dar nu mă prea putui laudă. Abia putui cuceri inima unei cameriere din Paris. Urmăi deci sfatul lui Ovid, care nu se gena a îmbrătoșă pre sclava Carinnei Cypasis. Apoi era tinără și frumoșică și vă spun drept — eram amoresat în ea. —

— Noptea când stăpânii ei durmeau, se furișă din hotel și ne întâlneam în chilia mea. Însă secretul meu, deși eram cu cea mai mare precauțiune, fu descoperit. În decurs de o lună purtarea Mnei Josselin se schimbă total. Era mai tăcută, mai moroșă și dacă ne întâlneam era rece și mă măsura cu o privire dușmănoșă de sus până jos.

Era în luna lui Septembre când în o după ameză grăbind cătră cartirul meu ajunsei în rēdicătura a doua, unde de-odată se deschise ușa dela chilia vėduvei, care stetea pre prag și-mi făcu semn se întru înlăuntru. — Ajunși în salon tristă și moroșă mă agrăi cu fața aprinsă :

— Mr. Tristan, în curte circuleză atari faime, cari nu-ți servesc spre onore. Spun că ai amantă, carea te cerceteză noptea. Nu vreau a crede așa ceva, dar dacă chiar așa ar fi, îți sunt o amică cu mult mai sinceră decât se nu te fac atent la urmările acelei relație. Domnul casei aușind de asta s'a scandalisat formal și are de gând se te pândescă, apoi dacă te prinde, s'a jurat, că complicele d tale o pătesce cu el. Imi ținui de datorință a te face atent și dacă în adevăr ai fi vinovat, se te feresc cel puțin de scandalul public.

La privirea ei conjurătoare rēspunsei :

— Merci Madame!

Apoi i povestii întrégă aventura și recunoscu pașal greșit ce făcuse-i.

Fața lui Josselin se schimbă la moment, ochii sei vineți schinteiau, mânia și patima erupseră în aceea strigând iritată :

— Va se dică fu adevărat!

Iubesci pre fata aceea? . . . Ah! . . . Scandal! . . . persoane ca aceea ar trebui bătute publice în piață!

Mă uitai uimit la ea. Espresiunea de rēshunare a feței sale, focul cu care vorbea, diferau atât de mult de naturelul său liniștit, că mă aduse în confusiune.

Ea observă uimirea mea și reacțiunea momentan își făcu servițul, căci cu fața înblândită, cu ochi lănceđi mă prinse de mână și-mi duse :

— Scusă, te rog! Pardoneză, că așa departe m'a adus . . . Dar atât de mult te-am prețuit atât de mult te-am stimat atât de mult te-am iubit!

Plăngea. Mē'nbrățișă și simții sărutul ei pe buzele mele . . .

Instinctive făcui o mișcare cași când ași voi a o depărta dela mine. Se rușină, se retrase și acoperindu-și fața cu mânil erupse în plânsēt și cu ochii scāldați în lacrămi imi duse :

— Merg! . . . Pentru numele lui D-dēu depărtēză-te! . . .

Eu ca un slăbănog o am ascultat și am eșit! Imi făcui însă imputări, că fui așa de împetrit la inimă, dar tot atunci mă înfiorai cugetând la acel amor nepresupus, imposibil.

Tinereta e chiar așa de crudelă ca copilăria. Sērmana Mm. Josselin, nu o am mai vėđut de atunci!

Finindu-se esmisiunea eu grăbii înderept la Paris.

De atunci au trecut treiđeci de ani. Mne. Josselin a murit și dacă-mi revoc în memorie pērul său alb, ochii ei vineți și adii simt în peptul meu simțul neperitor de mustrare a consciinței.

Trad. de Nițu.

Și stelelor.

Și stelelor, în nopti senine
Dacă le-am spus durerea mea,
Din înălțimea lor albastră
Au prins într'una a cădea.

Er vėntului de sară, dragă,
Incredințând suspinul meu,
S'a fost pornit o grea furtună
Prin lune, vișcolind mereu.

Dar când pre razele de lună
Ți-am fost trimis întregu-mi dor
Mai viu s'aprinseră în ceruri,
Imprăștiind lumina lor.

Și numai ele 'n astră lume
In taina noptii, ți-au șoptit,
De dragostea-mi fără hotare,
De dorul meu nemărginit!

Enea Pop Bota.

Poveste tristă.

Se fereau la întâlnire
Trisți în suflet amendoi,
Tresărind așa 'n neștire
Ca de vėnt a crengii foi . . .

Astfel țilele sburară
Palide, cu of și vai,
Cu a iubirii primăvară
Pe al vieții jalnic plaiu.

Și 'ntâlnirile ca 'naltul,
Depărtatul cer le par,
Pe când unul după altul
Mai privește înzădar.

„O se mi spui se-mi spui, ce ți este“,
Le șoptea privirea lor,
Și cuvintele aceste
Li lăsa cuprinși de dor.

Și de atăta suferință,
Și de atăta dor și foc,
Far'că își jurau credință
Pentru al dragostei noroc.

Dar acum iubirea-și află
Numai el în sufletel,
Căci iubita fidanțată
Și-a uitat de mult de el.

Inzădar te plângi băiete,
Frânt de al vieții greu talaz
Dorul nu vrea se încete,
Și-al durerilor necaz.

Trist se plânge o vėră întrégă,
Căci iubita l-a respins,
Și'n viața lui pribeagă
Tot mai e de-un vis cuprins.

Alvescu.

Aron Boca Velchereanul.

S-a născut la anul 1838 în 8 Iuliu st. v. în Velcherul de câmpia, din părinți agricultori. De mic a fost deprins la lucrurile agronomice, ajutând câte ceva părinților și umblând pe câmp la vite, cu deosebire la oi, care-i erau dragi ca sufletul.

Venind anul 1848 cu revoluția-n spate, un frate mai mare alui Aron, cu numele Mateiu, se duse spre a lupta cu alți voinici contra rebelilor. În aceea luptă cade bravul fecior dinpreună cu alți soți de arme. Mama lui Aron, întristându-se fără sēmă după fiul ei Mateiu, pică la pat greu bolnavă și în 8 Decembre 1848 repausă, lăsându-și soțul cu 5 copii în cea mai mare jale. Din toți, cel mai neconsolabil era micul Aron, care atunci era de 10 ani. Vedeând bunul tată a lui Aron cât este el de întristat, se gândi mult că ore cum l'ar putea mângăia. În urmă, după multă bătaie de cap, îi dete D-șeu un gând bun și dîse cătră Aron așa: »Fiule, mergi la cantorul nostru, și spune-i că am dîs se-ți dee o bucovnă și se te învețe de pe ea azbuchile, că-i voi plăti eu, ce va pofti. Er tu se te apuci se înveți carte, că apoi te-oiu duce la școlele cele mari, ca să se alegă din tine om ales.« La auđirea acestor cuvinte dispăru de pe fața lui Aron totă întristarea ca prin fermec, și se dusă ată la cantorul și-i spusă ce-a dîs tată-so. Cantorul, om de omenie, numai decăt îi căută o bucovnă și prinse a-i spune azbuchile.

Din minuta aceea Aron era școlar, singurul școlar, al cantorului. Acela-i arăta azbuchile, îl învăța a sloveni și a lega cuvintele, er Aron, acasă, singur din capul lui. Învăța a scrie alfabetul cirilian pe o scândură cu cărbune, căci dela cantor acesta înaltă învățatură nu o putu învăța, de ore ce singur dîse cu gura lui cătră Aron: »A scrie învață cum îi putea, că eu m'am petrecut din lume și fără scrisore «

După ce găta bucovna, se duse Aron cu tată-so la cantorul acasă, dădu probă precum că scie bucovna totă »și-n ainte și pe sărite«. Deci dădură bucovna înderept cantorului, îi plătiră pentru învățatură și lui Aron îi cumpără tată-so o psaltire dela un om. Din psaltire învăța Aron singur dîua noptea până o găta și pe aceea.

Venind primăvera anului 1849, Aron umblă la pășune cu oile tătăneșeu, purtând »psaltirea« tot cu sine, cetind și cântând din ea, cât era dîulica de lungă.

Ca se pōtă el ceti neconturbat, se alegea singur cu oile lui de cătră alți copii, cari îl aveau forte în drag, pentru multele jucărei ce scia face, ca pluguri, mori în apă pe la păraie ș. a. Dar acum el era ocupat, nu avea timp se stee la jucărei, de aceea se alegea dintre ei, și umblă singur.

Odată aude el ceva svon și larmă, și vede venind pe valea Pogăceleii un transport mare pe drum. Aha! își cugetă Aron, aceia sunt Ungurii! De află cartea la mine — mă omōră, îmi iau și cartea și mieii! De frică, se pune iute și îngropă psaltirea într'un mușinoiu »pe ritul din dosul tăului«, apoi apucă fuga cu oile cătră sat, cale de 2 kilometri, și pân' acasă nu se opresce. Ce-i cu tine? îl întrebară ai lor, vedeându-l atāt de înspăimântat. — Etă, vin Ungurii, respunse el, de frica lor am fugit! — Preste vr'un ceas, ori pōte și mai curēnd, se vede că întră în sat un transport mare de țigani corturari, unii călări, cei mai mulți pe jos, cu copii cei mai mărișori după ei, er cei mai mici în desagi pe cai,

ori de a umēr la mamele lor, de numai capurile li se zăreau. După ei căni, porci, la ei în mână găini spăđurate cu capu-n jos. O adevărată laie țigănescă! Vedeându-i tatăl lui Aron, îl strigă afară: hai Arone, de veđi Ungurii de care ai fugit tu! Veđi că grōza Ungurilor revoluționari intrase și în copii.

Preste nopte plouă, er a două dî își afla Aron cartea în mușinoiu totă udă. Supērarea lui! O uscă el, nu-i vorbă, de o putu folosi, dar nu mai era așa frumoșă.

În anul următor se înființă școla din Velcheriu, unde, dela învățatoriul Ioan Valea învăța Aron a ceti și a scrie cu litere romane. Acum era om învățat! La anul după aceea se duse Ioan Valea din Velcheriu, și în locul lui veni învățator Ion Dan, cântăreț bun, care fusese cântăreț pe la mănăstirile din Moldova. Dela acesta învăța Aron trebile cantoratului bisericesc în totă regula.

Dar lui Aron nu-i era destul atāta. El voia se învețe în școlele cele mari din oraș. Tatăl său însă nu era cel om avut, ca se chipsuescă că va putea da piept cu tōte chieluelile, ce se cer pentru de a învăța un copil la școlele cele mari. După multe insistări din partea lui Aron însă, se hotări și-l duse în tōmna anului 1854 la școla normală romănescă din Reghin.

În tōmna anului 1856 se duse Aron în clasa I gimnasială din Blășiu, unde a stat până după absolvirea clasei a III-a gimnasială fiind pururea între cei mai eminenți, atāt cu privire la studii, cât și la purtarea morală.

În anul 1859, ne mai avēnd spese spre a-și putea continuă studiile, făcu esamenul de cualificațiune pentru de a putea fi învățator. Apoi se aplică ca învățator în Sănmartinul de Câmpia, unde nu stātu de cât un an, căci fu ales de învățator la Cianul mare unde era școla cea mai vestită din tot ținutul Câmpiei. Aci stātu 12 ani, în care timp fundă pe spesele sale o pomărie practică pentru instruirea tineretului și o încungiură cu gard viu de acați. La eșirea lui din aceea comună, curatorul bisericesc îl îmbia se i-se rescumpere spesele avute, ci

el nu primi nici un crucer.

Etă un adevărat învățator, care din îndemnul său propriu fundă școlă de pomi pe spesele sale, care bine vedea că pomăritul este un mijloc de câștig pentru popor, și deci voia sub ori ce preț a da în mâna poporului acest mijloc.

Vedeându-le acestea se nu se rușineză ore sutele și miile de învățatori, cari nici la mandat mai înalt nu se desmōrtesc spre a cultiva grădinele școlare precum e prescis; cari nici până ađi nu fac școle de pomi, pentru instruirea tineretului?

În Cianul mare fiind, Aron Boca se căsători la 1863 cu o jună, fică de plugar de acolo și ambii fiind omeni de omenia, diligenti și cruțători, și-au cumpărat la Velcheriu vre-o 30 jugere de pământ și o casă cu o grădină din cele mai bune. Mai venindu-i lui Aron și din moșia părintescă parte cam 20 de jugere comasate în o tablă, în apropierea casei sale, deveni între cei de întâiu fruntași ai comunei.

La 1873 dimisionă dela postul seu din Cianul mare și se trase în locul lui natal, la Velcheriu, unde-șt avea proprietatea. Voia se instrueze și copii din satul lui natal și se dee consăte-

nilor sei exemplu despre purtarea economiei. Aci er funcționat timp de 12 ani, apoi după o muncă de 25 ani, pe terenul instrucțiunii — se retrase pentru totdeauna de pe acest teren, unde-și împlinise chemarea cu cea mai mare acurățetă. Remase la economie. Dar numai scurt timp stătu ca agronom, că-l aleseră consătenii lui de primar, colector și cassar comunal, care oficii le purtă 8 ani de zile, spre cea mai mare mulțămire a tuturor. Dar abdisă și de acestea, rămânând simplu agronom și curatore primar al santei biserici, care oficiu îl portă de 18 ani. Cum și-a purtat oficiul de curatore bisericesc, se vede din împregiurarea, că biserica și școla din Velcheriu dispunea, când a primit el acest oficiu, ambele laolaltă de 3 fl. 76 cr. și: *trei floreni 76 cr. v. a.* Și se vedeți minune:

Ađi capitalul bisericeii este aproape 16 mii, și șesepredece mii fl., er al școlei preste 1000 (și: *una mie fl. v. a.*), care capital s'a făcut în acești 18 ani de când e curator primar domnul Aron Boca Velchereanul, prin înțelepta sa conducere, prin buna înțelegere cu poporul, prin dotațiunî în bani gata, prin conlucraarea întregului popor. Etă ce pôte face un om harnic și consciențios! In adevăr, a aduna spre scopuri bisericesci și școlare în 18 ani o avere de 17 mii fl. din capital fundatiional de 3 fl. 76 cr. e mult mai mare minune, decât a păpa în câțiva ani sume mari, după cum — daună și rușine! s'a întemplat în multe locuri.

Domnul Aron Boca Velchereanul cu soția sa au din fericita lor căsătoria trei copii: doue fice — ambele măritate și un ficior — Nicolae — pe care l'a purtat la școlă până a absolvat clasele gimnasiale și teologice în Blașiu, er de present e student la litere în universitatea din București.

Di Aron Boca Velchereanul scie multe, de aceea omenii merg la el cu mare încredere, căci ce scie, bucuros împărtășesce fiecui. Cu deosebire scie arta de a trăi în lume, care este cea mai grea artă în zilele aceste grele. Apoi e omul poporului, ce-i spune d-sa e spusă. Fiind și cântăreț vestit în Câmpia întregă, e poftit la tôte adunările oneste de popor, unde pe toți îi delecteză cu cântările lui; urmând sf. scripturi: »bucură-te cu cel ce se bucură și plânge cu cei ce plâng«, își folosesc darul dat de Dđeu al cântării, pentru de a înveseli lumea la ospețe și la alte adunări de voie bună, și pentru de a storce lacrimi de jale, când cântă la înmormântări cântece de jale, improvizate de dlui după starea repausatului.

Dar nu numai atăta, domnul Aron Boca Velchereanul a și scris și scrie pentru popor cărticele de un cuprins desfătător și de cuprins instructiv și le tipăresce și împărsce grătit prin popor.

Astfel de cărticele a scris și împărtit până acum:

A) *De cuprins religios-moral.*

1. Lacrimi funebrele seu versuri la înmormântări. Sibiu, 1880.
2. Lira Sionului seu cântarea sərbătorilor. Gherla, 1894.
3. Omul și lumea, versuri la înmormântări. Gherla, 1893.

B) *Instructive.*

4. Sfaturi de aur. Gherla, 1894.
5. Filoxera omenimeii seu vinarsul. Gherla, 1895.
6. Albina și leneșul. Gherla, 1897.
7. Regulă și sfaturi bune pentru pruncii de școlă. Gherla, 1897.
8. Medicul fără de argint. Gherla, 1897.
9. Povestea Pascului seu credință deșertă. Gherla, 1896.
10. Țiganul și magnatul seu vraja și fermecile. Gherla, 1895.

C) *Pentru petrecere.*

11. Doinele și jocul țiganilor. Brașov, 1892.
12. Dialogul țiganului cu Săn-Petru la porta raiului. Gherla, 1893.
13. Țiganul la mănăstire. Gherla, 1895.
14. Țiganul în raiu. Gherla, 1895.

Și alte câteva cărticele menite pentru popor, scrise după priceperea lui, din care până acuma a distribuit gratis prin poporul din deosebite părți preste 4000 (și patru mii de esemplare) numai ca se contribue cât de cât la desvoltarea gustului spre cetire în poporul nostru.

Pre lângă acestea a mai scris în deosebite foi de ale noastre articlii instructivi, pentru popor și mai are în manuscris o mulțime de opșore, care încă se vor tipări încet pe încetul și se vor împărți prin popor.

Despre activitatea și zelul dlui Aron Boca Velchereanul ca învățător, sersesc mulțime de doveđi și documente dela superiorii sei; astfel în testimoniul protopopesc din 1859, când era învățător în Săn-Martinul de Câmpia, se đice: »cu totul distingându-se cu modestia, blândetă, acurata împlinire a oficiului seu« etc.

La 1861 i se dă Testimoniu dela parochul Cianului mare, unde între altele se đice: »In tot decursul acestui an școlastic, cu rîvna și zelul, și cu acomodata lui purtare cu școlarii, fac ca în adevăr se meriteze frumosul nume de învățător; examenul ce-l dădu cu școlarii sei ne convinsără deplin, cât pôte desteritatea, zelul și silința unui învățător bun. Apoi bunele lui însușiri, ce le posedă, blândetă, evlavie, și purtarea lui morală omni modi îl arată, a fi destinat de a fi nu numai la școlari, dar și la popor bun învățător, er nu mercenar.«

Er testimoniul dat la 30 Iuliu 1861 din partea protopopului Coșocnei adeveresce că: *Atăta energie a misiunii sale a arătat, dând examenul cu 81 învățării în prezența mea, cât cere meritul seu, un renume forte bun și de mare laudă demn, cu atăt mai vertos, că și din moravurile cele bune creștinesci (juxta illud Senecae bis docet, qui exemplo docet) cu viața sa cea esemplară, adevărat esemplu de imitat, s'a arătat nu numai învățării sei, ci și tot poporului Cianului mare.*

P. V. Consistor din Blașiu dta 26/14 Iuliu 1861 trimise oficiului protopesc al Coșocnei următorea scriptă, care merită se o publicăm în întregul ei:

»O prea plăcută înscințare a Frăției Sale parochului din Cianul mare, Demetriu Sabo, despre singulera activitate și energiosul zel, a docentului de acolo Aron Boca, în instituțiunea învățării școlari, cu cel mai bun progres și admirarea, și îndestulirea tuturor, cetindu-se în sesiunea consistorială de astăzi, a făcut o impresiune atăt de plăcută, în toți membrii consistoriali, cât unanimi voto, s'a decretat a i-se trimite un laudătoriu recunoscător și demn de un docinte, precum s'a recomandat Aron Boca, care cunoscându-și misiunea sa, prin activitatea și zelul seu cel mare au produs lucruri de mirare cu învățării din Cianul mare. Acesta recunoscință cu aceea însărcinare se împărtășesce cu Prea onorat frăția ta, ca făcând a se publica în comuna Cianul mare, se fie și docentului de o mângăiosă recompensiune a zelului seu, și părinților pruncilor de o datorie mulțămitoare și recunoscință a meritelor creștătorului băieților sei. Am dori ca gloriosul progres care l'a făcut Aron Boca cu școlarii sei, să se publice și în Gazetele naționale, ca se fie un impuls puternic și altor spre urmare, care dela întrepunerea și înviețiunea Frăției Tale și asceptam.

Blașiu 26/14 Iuliu 1861.

Stefan Manfi m. p.
notar consistorial.

Tot astfel îi sunt tôte documentele relative la activitatea lui ca învățător în decurs de 25 ani.

Drept aceea învățătorii nostri și-l pot lua esemplu demn de imitat, ca și orî care Român, că ce e mai demn de imitat decât moralitatea, diligența și păstrarea, care sunt treimea nedespărțită de omul de omenia și care în domnul Aron Boca Velchereanul sunt plantate și cultivate cu totă îngrijirea.

Un bun cunoscut.

Din pățaniile mătușei.

(Auzită în comuna natală Văliug în Bănat.)

Multe povesti frumoase și fel de fel de întâmplări minunate ne mai spunea mătușa Ioana, când ședeam la umbra nucului, unde vecinele se adunau, toate cu furcile n' brâu¹⁾ ori cu cusătură precum, unele civiau, altele coseau la chei, șabacuri ori pomedală seu că făceau la samuri și nu arare ori și vr'una cântând cu dor dela inimă, căci:

*De cine dorul se lăgă
Nu mai pōrtă mintea n'trēgă;
De se lăgă de-o nevastă
Nu-ș lucră orānda'n casă
Totă ziua iesē'n prag
Cu firuțu tras în ac
Pândărind pe cin-i drag.*

Intr'o zi eram iarăș la umbra nucului, mătușa Ioana, doda²⁾ Maria, Calina lui Trifon și alte vecine și ca să nu le cadă fusu din mână, îndemnară pe mătușa să le spună ea vr'una din vremile bătrâne, când era ea fată crescută gata de măritat, cum e bună oră acum Florica ei, cu un trupșor subțirel, fața drăgostasă, ochi negrișori și cu chică ca pena corbului, scii după disa cântecului:

*Mândruța cu ochi negri
Mult mi-e dragă, mance-o vermiț!
Dar mândra cu ochi verși
Nici odată să n'o crești
Că te lasă adormit
Și plecă după iubit...*

Mătușa, glumetă dela fire, era tare veselă și făgădui că va spune ceva din pățaniile ei.

— Eram de vr'o 17 ani — începui mătușa, când năvăliră să-mi umple capul cu de-ale măritișului; iar feciorii veniau cu grămada la fiertatul tată, bagsēmă se me cēră.

Eu, când venia cineva la taica să vorbescă între patru ochi, îmi făceam de lucru prin grădină, de unde puteam vedea tare bine cine intră și cine esă.

Așa trecură vr'o două-trei luni, tot veniau și tot eșeau. Dar nu venise încă cela, ce aș fi voit să vină.

Ș'apoi taica iar era la gândul meu, nici el nu vrea să-și ia un ginere eac'ășa numai ca să fie și el cu ginere'n casă.

Maica însă, ca toate mamele, mōrtă de frică că-oi rămânea cumva nemăritată, totdeuna la prânj începea vorba acūș de unul acūș de altul; taica vedu apoi că mie nu-mi plăcea de nici unul și când începeau vorba, me sculam dela masă să pun apă'n bore,³⁾ ori că aduceam lui taica lemnușe căci, la taica după mănecare lula era, de ce prindea mai întâiu.

Cum ve spusei, abia trecură câteva luni și satul n'avea altă de vorbit, decât că Ioana lui Niculuță alege, tot alege, acūș o culege.

Dar ce-mi păsa mie de ce se vorbea'n sat. Imi căutam de lucru și imi era mai mare grija, să ved gātāt odată pânza ce mai aveam acātātă'n războiu, ved, eram tineră, dar mă precepeam la războiu, sciam nāvagi⁴⁾ sciam urđi⁵⁾, eram cum dicea taica părinte când venia cu botezul: fată harnică și cinstea casei.

Intr'o zi eram la fântână după apă, Ionică m'astepta-se, eram amēndoi și ne prinsesem în vorbă.

Tocmai imi spunea că mănecă o să vină la taica să me cēră și-i e cam frică . . .

— Treci după fântână, Ionică, iată taica, te vede; vai se-raca de mine ce să me fac...

— Nu vedu-și p'aci gășcile, hei! cine-i după fântână, d'apoi tu Ionică, ce-i cu tine, cui duci tu apă?

Eu încremenisăm.

Ionică se prefăcu că ține de rotă și că vrea s'o slobodă din nou.

— Nimēru, respunse Ionica, tocmai întorc dela moșie și-mi era tare sete, vream să-mi scot căta apă.

— Sciu, sciu, las' nu bea apă, ved că ești tot asudat, ci haid' la noi, că și-așa aș avea o vorbă . . . dice taica.

Eu imi luai cărciagu și plecai. Taica cu Ionică plecară și ei.

Ionică vrū să trecă lângă mine, taica însă, spuindu-i că să-l aștepte pân' se uită după gășci î-l opri 'napoi. Nici nu sciu cum ajunsei acasă. Maica m'astepta în prag.

— Ioano dragă, te-ai cam zăbovit cu apa, unde-i taică-ta?

— Vine de loc, respunsei și tremuram totă, nu sciu ce-mi era, mi se nclestase gura.

— Ce-i cu tine, de ce ești așa roșie, spune-mi iute, pân' nu vine taică-tu, ce s'a întâmplat?

— Maico iartă-mă . . .

— Nu sciu ce-am mai dis, că maica sărutându-mă și ștergându-mă la ochi imi spuse, să trec în sobă¹⁾ cealaltă, că vine taica, mai cu cineva.

Când mă vedui singură, nu sciam să plâng ori ce să fac. Taica cu Ionică ajunseseră.

— Bună ziua, măicuțo, căci așa-i dicea Ionică maicei.

— Să trăești cu bine, dragă Ionică, dar de mult n'ai mai fost pe la noi.

— Tare de mult, căci abia am gātāt cu moșiile și deul pân' nu gat cu lucrul, nici la masă nu m'aș pune.

— Hai să trecem în sobă, auđi pe taică.

Eu eșii în cuină unde aflai pe maica. Ii spusei apoi totă întâmplarea și că Ionică vine mănecă să me cēră.

Ve puteți închipui cum era acum maica de bucurasă, și după ce mai ținu cu mine căta spovedanie imi crici²⁾ să ved de foc, căci ea trece'n sobă.

Rēmasei acum la foc, dar urechile imi erau la ce să vorbea'n sobă.

Intre alte multe ce-or vorbit, ce am înțeles mai bine, a fost că Ionică n'a mai vrut să amâne trēba pe mănecă, ci m'a cerut încă atunci.

M'au chemat apoi în l'untru și ca să nu lungesc trēba, eram pețită.

S'au făcut apoi toate gătirile de nuntă. Sau strigat în biserică, s'a ținut logodna ș'apoi ne-am cununat.

Dar sciți cum e la nunți, mirēsa dă daruri lucrate de ea, dar și ea capetă dela nēmuri, nași și socri daruri de nuntă.

Intre alte daruri, căpătasem dela socră-mea — fiertată și o ladă frumoasă. Am ținut-o vr'o 5 seu 6 ani în sobă, apoi am suit-o în pod, căci țolele, ce le-am ținut în ea, le bagasem în dulap.

Trecură vr'o câteva săptămāni decānd o suisem și s'aproppia ruga din satul R. unde sciam că mergem, căci pretenul lui Ionică ne chema în tot anul și nu ne da pace până ce nu mergeam.

Petruț era de vr'o 6 ani, Florica era abia de vr'o 4 ani. Ne hotărirām să lāsăm copilașii amēndoi acasă în grija maicei.

Sosind ziua de plecare, grijirām cocia³⁾ și Ghiță scia cum să

¹⁾ brâu = încingătoare, pe carea o pōrtă femeile sub brăcir. Brăul e țesut din lână mai dură numită pēr și e mai lat ca brăcirile.

²⁾ Doda = siml — mătușă.

³⁾ Bore = carciag, oală cu mănușă.

⁴⁾ Nāvagi = a aduna urzala pe sul.

⁵⁾ Urđi = a sistemisa firele, carl vin țesute cu bătela. In alte locuri femeile urdesc acătând firul de pari atărui gard; la noi (Vălugeni) însă folosesc un instrument anumit, urđitōrea, construit ca rotă a mare a morii de apă.

¹⁾ Sobă = chilie, odae.

²⁾ Crici = a face băgător de sēmă.

³⁾ Cocia = trășură.

mână, căci să merge la rugă, de aceea cu el n'aveam mult de lucru.

Cine era mai veselă decât mine, când plecarăm.

Ajungând în sat traserăm la pretenul Sofron, care ne aștepta cu porta deschisă.

După ce ne mai *gostirăm*,¹⁾ *sorica*²⁾ Măriuța me dusă în altă sobă, ca să me 'nbrace de joc.

Me înbrăcasăm și aveam numai sē-mi mai chichesc pērul.

Mersei să mē uit în oglindă când — Dōmne, par'că ș'acum o vēd — pe cine vedeam în ea?

Era o față ce-o cunosceam și era la spatele meu.

Incremenită cum eram, totuș me 'ntorsei și vēđui căi sōcră mea.

— Nu la joc, ci acasă, și-ți veđi de ladă, atât fu ce vorbi și n'o mai vēđui.

Toem' atunci întră și Ionică să vadă *mis*³⁾ gata ore.

— Ce-i cu tine, Dne, ce ți-sa întēplat de ești totă galbină?

— Las' că ți-oi spune, acum dute ți lui Ghiță să prindă caii și caută să plecăm cât mai iute!

— Dar spune-mi barem ceva să știu, că altfel nu ne lasă *Fonu*⁴⁾ să plecăm.

— Voiam să-mi grijesc pērul și când m'apropiai de oglindă, vēđui că cineva era la spate-mi.

Mă 'ntorsei să vēd cine-i . . . mi tare frică de copii, că li-s'o fi întēplat ceva.

— Dar spune-mi ce ai vēđut?

— Era maica ta fiertată și-mi spuse, că nu la joc ci acasă și să mi vēd de ladă, apoi n'o mai vēđui.

Ne rugarăm apoi de Fonu și de Sorica sē ne erte, că trebuie să plecăm spunēndu-le și lor întēplarea.

¹⁾ Gostirăm = ospētarăm.

²⁾ Sorica = dim. soră.

³⁾ mis = sunt.

⁴⁾ Fonu = dim. Sofronia.

Ghiță mâna de scăpărau roțile și peste un pătrariu de ceas ajunserăm la portă.

În sobă era lumină.

Curtea era plină de omeni. Ne deschiseră porta ș'apoi intrarăm și noi.

Ionică sărise din cocie și ca fulgerul se repeđi în sobă.

Scoborindu-me și eu abia putui sui treptele, căci m'or fost lăsat picioarele.

Dōmne, mē prind fiori când mē gândesc. Maica mea plângea și sta încremenită cu o lumină'n mână, bagsēmă căutase ceva. Petruț de-aseenea plângea.

Nici nu putui ăce vr'o vorbă, ochii mi se umplură și mie de lacrimi, plângeam toți.

— Florica nu-i, atât putu vorbi, și apoi iar începu sē plângă de ți-se sfășia inima.

Florică Florică, ! strigai apoi.

— O căutăm mai de când ați plecat și n'o aflăm, a perit! nu-i, nu-i și iar nu-i!

— Ionică, Ionică, căci apucase s'o caute prin sob'ailaltă, în pod, în ladă . . . caută . . . și me repeđi la scara podului.

Nu știu cum m'am suit, destul că Ionica cu lămpașu'n mână îmi ajută de deschiserăm lada.

Dōmne, și copii ăștia! Florica era'n ladă. Buzele-i erau mai do vēnate, mânila reci, credeam că-i mortă.

— M'am jucat cu Petruț de-a ascunsul și el m'o tot aflat și m'am băgat în ladă ca să nu mē afle. Și când so 'nchis lada, am început sē plâng, am strigat și Petruț n'o mai venit.

Mătușa Ioana privi la Florica și începu a lăcrăma.

Da drago, ăise Floriceii, carea roșise ca un bujor, acum cred că n'ai mai face, atunci erai mică; iar că Florica e acum miresă, asta v'a spusu taica părinte ieri, dac'ați fost la biserică.

Sunt 14 ani, decând s'o ascuns în ladă.

Vremea trece și fetele cresc.

Reșița-montană 1898.

Josif Velcean

SINGUR . . .

Nici odată nu fusesem așa de indispus, ca acum!

Norii plumburii acoperiseră ceriul primăvêratic, și când și când de geamul ferestrii se lovea câte un picur de ploie aprōpe înghețat.

Voiam se lucru ceva, dar nu aveam plăcere spre nimic!

Ce sē fac? am desfăcut lădița mesei de scris și am început sē-mi pun scrisorile în ordine. Erau o mulțime de hârtii împrăsciate, o sumedenie de epistole de la prietini și prietene.

Etă un fragment de novelă scrisă pe câte va pagine.

Voiu ceti-o și apoi am se o termin! Era drăguță idea: o prietină povesteste alteia prima sa iubire.

Credeți că am făcut ceva? Am mai scris doră două pagini și vēđēnd că nu merge, am sgomoloțit hârtia și am aruncat'o în cuptor.

Ah, ecă nesce epistole! acestea doră vor pune în rēnduělă gândirea-mi turburată! Mi-am forțat paciința, pân ce am ales scrisorile. În sfērșit m-am trezit de abia cu câte-va, pe celealalte le aruncasem; mai multe din acelea ce-mi rēmaseră erau dela un prietin, câte-va dela două fete.

Prietinul îmi spunea fericirea și nefericirea lui. Când era fericit, scrisorea lui era așa de îngrijită, încât parcă simțai radiind fericire și viață din acele litere morte. M'am înseninat puțin recetindu-i câteva scrisori, în cari îmi spunea, cât de mult o iubesc

pe ea, și cât de mult e iubit! Dintr'o scrisore căđură câte-va hârțiute: erau pasagi mai sentimentale din scrisorile ei. »Se te uit vre-odată? o, nu-ți trecă așa ceva prin minte, tu fericirea vieții mele, tu îngerul meu scump!« — îi scria ea odată. »Pe veci am se te iubesc cu aceea-și dragoste sinceră ca acum!« — îl asigura ea de altădată.

Er m'am turburat, sciind cât de puțin au ținut aceste jurăminte, și apucând toate scrisorile lui le-am aruncat în foc.

Mai aveam chiar dela ea câteva epistole, dela iubita prietinelui meu. Nici n'am mai cercat sē le desfac! De bună sēmă a-și fi avut se cetesc declarații tot așa de false, ca și cele de mai înainte! Sinceritatea ei fusese o frasă golă și jurămintele ei is perfidie. Ea îl purtase cu vorba câteva luni, făcēndu-l sē-și regrete un timp de aur și de libertate din tinereța lui, spre a-i întorce spatele, chiar atunci, când el ținea mai mult la ea; când o iubea ca pe un ideal aflat după multe lupte și suferințe!

Imi mai rēmaseră nesce scrisori de la o copilă, care mē iubise odată cu atâta sentiment!

Am recetit tot ce-mi scrisese odată, și parcă cu fiecare cuvēnt, cu fiecare șir, întrevedeam prin negura trecutului așa de depărtat, chipul ei pal, ochii mari, din cari o rază de abia licurândă, cerca se pētrundă cu luminile ei până în inima mea spre ai află tainele.

Cetirea acesta mă mai liniscise.

În locul nepăsării și mâniei de mai înainte o moleșală mă cuprinse, și apoi simțeam cum o tristă cercă tot mai mult se mă stăpănescă.

Și atunci am apucat fără grijă puținele scrisori ce-mi erau înaintea mea, și deschidând ușa cuptorului, le-am aruncat în lăuntru.

Cum nu fusese foc încă, ci de abia câți-va cărbuni, flacărele nu consumaseră încă scrisorile prietinelui meu. Căldura le desfăcuse filă de filă și eu mai putu-i ceti câte-va șire, ce îmi adresasă odată: »Tu n'ai crede cât de mult o iubesc! Chipul ei mă urmăresce cu neastîmpăr și ține sub stăpânirea sa toate facultățile mele.

O iubesc mai mult ca ori ce în lumea acesta, aproape ca... și atunci flăcările se încinseră și scrisorile prietinelui dispărură în vecinicia, care le fusese destinată! . . .

Am stat mult înaintea cuptorului, privind cum flăcările nimicesc totul, și cum își întind furia distructivă și asupra epistolelor aruncate în urmă, — și n'am putut opri în curgerea ei o lacrimă, când am zărit pe o filă cuvintele: »Și eu trăiesc până vrei tu!« M'au sguduit aceste câteva cuvinte, și am vrut se smulg flăcărilor jertfa acesta, acesta scumpă reminiscență, dela ființa care mă avuse atât de drag . . . dar, n'am putut! flăcările mi-au ars mâna și așa a trebuit să privesc, cum se nimisce dinaintea ochilor mei ultimul ei suvenir . . .

Sărmană copilă! tu ai avut dreptate! ai trăit până am vrut eu! . . . dar nu! prevederile ei nu au fost drepte, eu fără de voie am dat flăcărilor scrisorile ei! . . . așa e! dar acum ele nu mai sunt, au căzut pradă flăcărilor mistuitoare și eu n'am se-mi mai aduc aminte nici odată de ea! . . .

Iubire, . . . aduceri aminte . . . ce vorbe înșelătoare . . .

Sărmane prietin! chiar așa a trecut și iubirea ei față de tine cum s'a prefăcut în cenușe aceste scrisori: au fost și nu mai sunt. Tu credeai în sfințenia vorbelor ei, și acele n-au rămas statornice nici măcar atâta, cât au trăit scrisorile tale! O, nu te mai încrede în făgăduințe omenesci, ele sunt mai ușore ca frunza bătută de vântul toamnei și mai puțin de cât spuza!

Etă acum au trecut toate! s'au prefăcut în cenușe, atâta hârtie plină de atâtea gândiri, de atâtea sentimente, cari turburară inimă și aprinsără creri. Ce s'au ales din toate acestea? Nimica! din hârtie, nimica din sentimentele puse pe hârtie!

Asta e soarta tuturor, toate se sfârșesc odată! unele, fiindcă le-au sosit ceasul, er altele sub forța împregiurărilor. Și noi? noi rămânem cu regretul care ne amăresce puținele ceasuri ale vieții, cu mult mai mult, de cum ni le-a îndulcit câteva clipite de fericire trecătoare.

Praf și cenușă ajunge totul! . . .

A.

Amintirea.

*O speranță îmi mai răsare
Luminând în cețu sării,
Ca luntrașului pe mare,
Depărtat de malul țării.*

*Și amintirea-mă licăresce
Tristă, palidă și mică
Și în inimă cum crește,
Par că sunt cuprins de frică . . .*

*Ea-mă apare înainte
Surzind ca să mă cheme . . .
Și-o ador cu dulci cuvinte
Fără a vrea, ca 'naltă vreme.*

*Ah, de ce n'apui în noapte,
Să te uit pe viața 'ntregă,
Și să nu mă mai spui la șoapte
Și să nu-mi mai fi tu dragă?*

Alvescu.

Ceapsă și ochilari.

(Novelă engleză tradusă de Iulia Bran.)

— Dar iubită ladi Hamilton, dacă spun că o uresc.

— Ah Henry! ce vorbe sunt acestea! Ea este cea mai bună fată ce numai cunosc. Și de-i cunoscă inima ei nu te vei mai retrage.

— De o voiu cunosc? Hm! Dapoi că pre dēnsa nu o mai pot cunosc. Nici că stă în vorbă cu omul.

— Te înșeli Henry, ea se interesează de tine și chiar doresce a te cunoscă mai de aproape.

— Serios? Șod, că eu dorința acesta a ei, nu o am observat nici când. Cu săptămânele m'am ocupat numai cu dēnsa ca să-i fac petrecere, dar ea e o gâscă prostă . . .

— Oh Henry, tu nu i-ai curtisat ei. Sum sigură că miss Morgan nu îți părea gâscă?!

— Ce se ține de acesta milladină, adevărat spun că mult mai bucuros aș lua de nevastă pe miss Margan, decât pe . . .

— Ce vorbești?! pe miss Morgan?! Dar ochilarii și ceapsa ei?

— Da, aceea-i drept, că ochilarii și ceapsa ei sunt foarte urite, și chiar și aceea o permit că nu iar strica la miss Morgan se

aibă mai mulțisor pēr pe cap. Pentru-că ceapsa îi acopere tot capul, er desupt ea se ved abia nesce perișori cam roșietici, aceia nu sunt prea frumoși. Cu un cuvânt ea e o fată cam figuratică, dar e forte cultă și spirituosă.

Dară fata acea care mi-o comandez dumniata mie, nu scie vorbi nici o vorbă bună, precând miss Morgan așa e de plăcută, așa e de isteță, așa de cuminte și plină de spirit . . .

Tinērul lord, cu totul s'a înferbentat în vorbire. Ochii frumoși negri rugători erau țintiți spre miladina Hamilton.

— Așa dară mâne voiesci a ne părăsi, țise miladina, întorcând vorba spre alt obiect.

— Inșe sperez, că te vei reîntorce de grabă?

— Da, doră sciți că sum silit a merge.

— Sperez. Țiua reîntorcerei mele o voiu însciință domniilor Vostre.

— All right! Dar acum chiar clopoțesc la pranz. Trebuie să-mi schimb toaleta.

Conversarea acesta s'a petrecut într'un castel mai vechiu din Anglia, în orașul Midland-Cauntry. Și fiind-că de vre-o câți-va ani Henry Chonvay a ramas orfan, și numai singur sta în lumea largă, bătrâna miladină Hamilton l'au cuprins pre el ca o mamă dulce, fiind cea mai bună amică a mamei lui Henry. Dar de un timp încoace s'a hotărît se-l însore. Ladi Hamilton a fost convinsă că mai bună muiere nu pôte să-și afle Henry ca pe miss Aglaia Vernis. Miss Vernis era o fată orfană, forte avută și destul de frumoasă, dar cam neistetă. Inse Henry nu a arătat ceva aplicare spre căsătoria cu miss Aglaia. Henry încă a fost forte bogat, și pentru aceea s'a și decis că el numai din amor s'a căsătorit. Ba și altcum domnișorul Henry a avut forte romantice idei despre căsătorie. Totdeuna la aceea s'a cugetat; ce frumos ar fi, că el se se amoriseze într'o fată sêracă, care pe el încă l'ar iubi și care ar crede despre el, că și densul e sêrac. Dar după cununie i-ar descoperi muierei sale că el cât e de avut, și apoi ar trăi la olaltă în cea mai mare iubire și fericire.

Prelîngă așa cugete nici nu-i mirare că Henry nici nu voia se scie de căsătoria cu miss Aglaia. Dar înaintea acestei căsătorii a mai stat și alt ceva în cale. Miladina Hamilton a avut lângă trei nepote ale sale o guvernantă. Guvernanta acesta a fost forte istetă, forte plăcută, dar forte hădă, (nefrumosă).

Purtă pe cap o ceapsă mare, negră de dantelă, desupt care îi spânzura pe frunte numai câțiva *ciupi* cam roșietici. Er ochii îi făcea nevêduți nesce ochilari negri, și miss Morgan a adevêrit, că fără de ei nu pôte face nici măcar un paș.

Henry cu complesanța lui, îndată a început a face semă de beata guvernantă. I-a fost și milă de densa pentru figuranța ei. Er ceilalți oșpeți a casei nu o lua nici într'o semă. Dar elevele ei o aderau. Și de o parte acesta a fost cauza, că milordul și miladina Hamilton țineau mult despre guvernantă. Pe Henry l'a fermecat mintea și vorbele spirituoase a dșorei Morgan, și forte bucuros conversa cu ea. In decursul iernii, la casa lordului Hamilton mai de multe ori arangea câte un joc teatral, și la aceste petreceri miss Morgan era prima arangiătoare. Cu gustul ei fin sciea arangea bina, și participă în rolurile acelea, cari alți nimenea nu voia a-le primi. Și fiind-că Henry încă lua parte la teatru ca arangiator, adese ori a avut ocaziune se vorbescă timp mai îndelungat cu guvernanta. Atențiunea damelor inse nu a încungiurat că miss Morgan și Henry așa de bine se pot înțelege. Ba chiar o damă cam guralivă, a și însemnat că cât de șod e gustul bărbaților și cât de comic e aceea, că un lord așa de galant, care putea se curtiseze la cele mai bogate fete, pune frumosul la o guvernantă atât de »nime«, hădă, cu ochilari negri și așa de figuratică, cu un cuvânt în totă privința de ris.

— Mâne dimineța o se călătoresc la London miss Morgan, dîse Henry. După conversarea cu miladina Hamilton el s'a dus în salon și acolo era numai guvernanta singură, forte s'a bucurat că pôte vorbi cu densa în patru ochi.

— Imi pare rêu că ne părăsesci, răspunsă miss Morgan cu vöcea ei plăcută. Și cu iubire te asteptăm îndêrêpt.

Ființele acelea figuratice — cum era și miss Morgan, — au acea libertate, că pot vorbi amicesce cu tinerii.

— Intru adevêr mi-i simți absența, miss? întrebă lord Henry Chanvay cu ton mole.

Oh da, răspunsă miss Morgan simplu și sincer. Altcum cred că cât de îngrabă o se te re'ntorci la noi, precum imi spusă ladi Hamilton.

— Sperez că în curênd mă voi re'ntörce.

— Și eu sperez.

Glasul ei resuna dulce și deștepta simțeminte ciudate în inima lui Henry.

— Scii, dîse tînerul lord, că vöcea d-vöstre mă aduce în confusie? Așa mi se pare că acest glas l'am mai auzit undeva, și atunci sum convins că ne-am mai întâlnit odată în vietă.

— De ne-am vrut întâlni deja, — respunsă miss Morgan cu vöcea tremurândă, atunci dumneata de sigur ți-ai aduce aminte de *statura mea*.

Vorbele din urmă le apăsa mai tare, și Henry îndată a pri-ceput că miss Morgan țintește cu ele la ceapsa ei urită, ce o pörtă pe cap, și la ochilarii cei negri.

— Nu ai dumniata o soră, la care îi semănă vöcea cu a d-tale?

— Și a căreia figură, sau statură de loc nu samănă cu mine? întrebă miss Morgan naiv.

— Acea nu o am dis, ba nici nu o am gândit, răspunsă tînerul lord, dar vöcea îi tremura.

— Ori ce ai gândit milord, sciu că reu nu, despre mine. Dar dumneata mai nainte mi-ai făcut o întrebare la care voesc a-ți respunde.

Nu domnule, eu nu am nici frați nici surori, nici nu am avut, ba nici rudeni nu am, părăntii mi-au murit. Cu totul orfană stau în lume.

— Chiar ca și eu, dîse Henry.

In acest moment se deschise ușa, și ladi Hamilton intră în odae.

— Sunteți singuri? Intru adevêr mă bucur, pentru că am cugetat cumcă oșpeții mă așteptă. Așa cred că pentru voi nu am causat nici o vătêmare că v'am lăsat singuri.

* * *

Sêrmana guvernantă! Decând s'au dus Henry îi părea casa golă, și timpul trecea monoton. Pentru-ce i-a rêsărit în cale acest om, acum de a doua oră?! Da, a două oră, deși Henry nu-și mai aduce aminte, și numai vöcea îi părea cunoscută. »Cât de iute m'a uitat«, gândea în sine miss Morgan.

Intr'un oraș aproape de London s'au întâlnit prima oră. Henry a fost în vizită la acea familie, unde era miss Morgan atunci guvernantă. Dar stațiunea ei de atunci trebuia să o părăsescă și numai cu greu și-a găsit alt loc. Acum erăși o încungiură pri-mejdie. In casa acesta nu pôte se rêmână mai mult, pentru că simte că îl iubesc pre tînerul lord, și cu amorul acesta fără speranță nu pote se mai trăiescă într'un castel cu Henry. Pentru ce a fost așa de nebună? Pentru-ce și-a dat inima la un tîner așa de avut și galant? Pentru-ce nu a sciuat iubi ea pe un om care o putea lua de muiere, și cu care ar fi putut fi fericită?!

Peste câte-va zile Henry o se se re'ntörce în castelul Hamilton, până atunci trebuie finită starea acesta amară. Miss Morgan s'a hotărît. Deși iubea forte mult pe elevele sale, er miladina Hamilton dimpreună cu lordul forte o onorau pre densa, — pe lângă tôte simțea că trebuie să se deparde de casa asta iubitore, care pentru ea acum era locul nefericirei. Trebuie să se deparde înainte de a se re'ntörce Henry.

Ore căuta-va pre miss Morgan? Intreba-va despre densa? Ori nici nu va gândi la fata acea, cu care a petrecut atâtea ore plăcute. De altcum acesta ar fi mai bine pentru ambii.

Cu trei zile mai târziu ladi Hamilton și miss Morgan erau singure în salon.

Damele se retrase mai degrabă în chillile lor separate, er domni discureau și se disputau în pipătoriu.

— Miss Morgan, de-mi vei permite că-i ținea în secret, o se-ți spun un lucru forte interesant. Și adecă: o am învitat pe miss Aglaia Vernis ca se petrecă vre-o câteva zile la noi. Peste două zile o se sosescă. Puțin vom fi cam îndesați în locuința, pentru că aștept și pre familia Drummond, d'apoi totuși vom face cumva. De Aglaia am lipsă, pentru că voiesc a da ocaziune de întâlnire la tinera păreche.

— A dá ocaziune de întâlnire la tinera păreche? la care păreche, miladină?

— Cum, dumniata nu mă pricepi?

— Serios nu, miladină. Așa se vede sum forte nepricepătore.

— Ecă dar, — pe Henry voesc să-l însor. Așa cred că bărbații numai atuncea se pot fericii, dacă să însoră?

— La tot cazul, murmură miss Morgan; numai ca să dîcă și densa ceva.

— Dumneata de sigur scii miss Morgan, că bărbații de acum numai la *bani* și la *frumosețe* se uită. Dar cei mai mulți numai de

banii se interesază, însă Henry nu-i dintre aceștia, pentru că mai mult dă pe *frumuseți*. Pe lângă toate aceste nici averea nu o uresce. Deci dar, eu i-am găsit lui o fată care e și *frumosă* și *avută*. Lui Henry numai »da« trebuie se dică, și treba e în ordine. Drept că miss Aglaia Vernis nu-i ființă prea istetă, dar eu așa cred că tinerii din Anglia, nici nu doresc se le fie muierile cuminte și prea știute.

— Doră nu, gema miss Morgan.

— Nu, nu doresc! Ba nici nu le plac! Așa cred că nici Henry nu a poftit, că muieria lui se fie cultă și spirituoasă.

— Oh nu, pentru ce se doră? duse miss Morgan foarte încet.

— Aglaia Vernis e foarte mare găscă, aceea bine o știu eu. Ce se ține de mine, eu nici nu o aș lua de muierie d'apoi acesta e cu totul alt lucru. Eu nu sum bărbat . . .

— Dar miladină, răspunsă miss Morgan, încâtva ironic, dumniata ești o femeie foarte istetă și pentru aceea totuși cât de bine duceți cu lord Hamilton.

Ladi Hamilton rise.

— Acea e așa, drăguță, pentru că lord Hamilton, scumpul meu bărbat, e un om foarte bun, dar de loc nu-i istet. Precând Henry, — d'apoi că dumniata ști . . . E om foarte istet și expert, și pentru aceea nu are lipsă de femeie cuminte.

Miss Morgan, d-ta dacă te vei hotări cândva se te măriti . . .

— Dacă mă voi hotări!

— Numai după om neistet te mărită. — Eu o să-ți caut dumniata de bărbat; un om bun, caracter rar, — dar cam prostălan . . .

— Oh miladină, îți mulțămesc frumos, mă foarte deobligați. Și miss Morgan probă se ridă.

— Așa dară dragă miss. D-ta îmi vei sta într'ajutoriu se pot greblă la olaltă pe miss Aglaia Vernis cu Henry; Așa-i? Dar ce ți s'a întâmplat dumniata miss Morgan?

Sermana guvernanta începuse a plânge, și-i mergea lacrimile tot șiroiu pe obraz în jos.

— Miladină, eu nu vă pot fi într'ajutor domnilor voștre. Eu nu pot face nimica! D-ta nu o poți lua acesta în nume de reu dela mine, dacă eu așa Vă iubesc, că în totă viața mea sum deobligată pentru binefacerile în cari m'ați împărțit . . .

— Nu te pricep, miss . . . Se înțelege că ne iubești pre noi, că și noi te iubim pe d-ta . . .

— Trebuie se mă depărtez pentru totdeauna . . . Trebuie se vă părăsesc pre D-văstră miladină . . .

— Ne-ai părăsi pre noi?! Miss Morgan! Ce țam greșit d-tale?

— Nimic, oh nimic. Și totuși trebuie să mă depart pentru totdeauna. Nu întrebați că pentru ce, mă rog, nu întrebați. Permiteți-mi, se mă depart.

Ladi Hamilton prelângă toate fixiile ei mărunte, era o femeie foarte fină și nobilă. O îmbrățoșea pe beata guvernanta, și a început să o mângăie. — Acum a vădit curat. Nu i-au încungiuurat atențiunea, că Henry a fost foarte complasant totdeauna, față de miss Morgan. Și ladi Hamilton a dis de multe ori așa întru sine, »mai bine ar fi că tinerii avuți și din rang înalt, se lasă în pace pre fetele sêrace«.

Au vădit miladina, că miss Morgan are drept. Mai bine a fi se se departe din acesta casă, și a rămânea departe până atunci, până ce s'a cununa Henry cu domnișora Vernis.

— Nu voesc se-ți fac necaz cu întrebări, miss Morgan. Fă așa cum vei afla de bine. Dar nu uita că la cea mai principală dorință mi face destul, când te vei înturna înderept. Aici întru această casă dumniata totdeauna vei fi primită cu cea mai mare bucurie.

După aceste vorbe miladina Hamilton a căutat pe lordul și i-a spus ce s'a întâmplat. Milordului încă i-a părut foarte rău, că guvernanta îi părăsesc, și în părerea mare de rău au uitat se-i spună muierii sale, că Henry au telegrafat cumcă; în acesta sară o se sosescă în castelul Hamilton.

Era deja sara târziu, când au sosit Henry în castel. Și fiind-că căsenii durmeau deja, Henry a voit se între în odaia sa separată, fără șgomot. Însă a observat, că în pipător este lumină, și așa a intrat în lăuntru încet. acolo era numai domnul căsei singur!

— Știi că pre miss Morgan o perdem nu peste multă vreme, duse lord Hamilton după o pauză mai lungă. Prima oră adecă converzase despre lucruri politice.

Henry în acest moment chiar la guvernanta gândea, și acuma a simțit că la vorbele lordului foarte a roșit la față. D'apoi după aceea cu nepăsare, numai arătată, — a răspuns:

— Imi pare reu. Și pentru ce se departă?

— Nici eu nu știu. Întru adevăr e lucru șod, că nime nu o a vătămât nici cu o vorbă. Și ea a fost mâna dreptă a muierii mele.

— Și nici miladina nu știe, ce cauză are depărtarea acesta repede?

Nici dēnsa nu știe de sigur. Dumnețeu singur știe de sigur ce i s'a întâmplat la fata acesta.

— Și când merge?

— Măne. Șermană fată, noi toți o am iubit forte. Dar nu pot negă, — nu știu ce era într'ēnsa totdeauna ceva secret. Pagubă că nu-i mai scuturată puțin. Ceapsa acea și ochilarii acei negri o fac chiar hădă. Așa cred Henry că nici ție nu ți-ar plăcea o muierie cu ochilari negri, și se porțe pre cap așa o *bazaconie*?

— Eu așa cred, răspunsă Henry, că mai bine ar fi pentru noi bărbații, se nu dăm așa mult pe frumuseța trecătoare. Pentru ce se nu pot iubi eu pe o damă care poartă ochilari negri pe nas?

— Adevăr, adevăr, nici nu neg. Și mie mi-ar plăcea să aibă biata miss ceva noroc bun, deși nu-i frumoasă, dar cei drept, mai plăcută și mai bună la inimă, ca și dēnsa, nu există. Deu ar merita bun noroc. Dar noapte bună! Acuma se mergem la odihna.

— Eu merg în odaia mea nu-i așa?

— Se înțelege. De sigur acolo ți-au arangeat un pat. Eu adecă totă ziua nici n'am fost acasă. Dar ce am mai voit se-ți spun? . . . Până unde ești deja cu miss Aglaia Vernis?

— Trebe-i la dracu miss Aglaia! strigă Henry cu mânie.

— Dar voiesc a o părăsi pe fata acea?

— D'apoi cum se o părăsesc, când nici nu i-am cerut mâna? Dacă d-șora aceea nu știe alta, decât aș face toalette, și nu are altă grijă decât de toalettele cele frumoșe. Mie nu-mi trebuie așa o păpușă de modă!

— Dapoi că femeia mea, pe asta ți-o a venit de soție.

— Dar șperez că miladina mi-a permite ca în lucrul acesta se-mi prețuesc plăcerea mea numai?

— O, da, să înțelege, acesta-i treaba ta. Că muieria mea îți vrea numai binele. Dar noapte bună.

În capul lui Henry se luptau cele mai diverse gânduri, și tinerețea lord se preumbla fără de nici o voie, prin odaie, în sus și în jos. D'or nu va lua de muierie pe găscă aceea recomandată de miladina Hamilton! Ah! lângă așa o muierie i-ar fi viața cea mai monotonă. Nu, nici decât pe miss Aglaia . . .

— Dar miss Morgan! Pentru ce voiesc a părăsi castelul Hamilton? Acest cuget cu totul l'a supărat. Bunule Dumnețeu!

doră nu-i amorisat el în miss Morgan? Acesta ar fi lucru comic! Dar pentru ce se fie comic? Pentru că miss Morgan nu-i frumoasă? Pentru ce dă așa mult sexul bărbătesc pe frumusețe!!!

Între așa gânduri a părăsit Henry pipătoriu, ca se mērgă în odaia sa.

Henry s'a dus dealungu preste un coridor lung și nu preste multă vreme s'a pomenit în ușa odăiei sale. Henry deschide ușa și spre mai marea lui mirare observă că în odaie este cineva.

Lângă mēsa de toaletă ședea o damă, în vestmēt alb. Chiar își desfăcea pērul. Pērul ei blond ca și o vale de aur se lăsa pe umerele ei în jos, până la călcăie. Dama și-a fost plecat capul ei admirabil pe masă, și nici nu a observat că cine vine.

Henry a voit a se retrage, când și-a adus aminte că nici nu știe

încătrău se mērgă, căci asta ȕeu este odaia lui. Mai bine ar fi se întrebē de dama acesta, că unde i au arangiat lui o altă chilie?

Pentru acea a ȕis:

— Mē rog de pardon, așa se vede am rătăcit.

La acesta vōce, dama a sărit în sus și s'a întors cătră tinērul lord.

Doi ochi albaștri, scăldați în lacrămi privea spăriați la Henry.

— Domnule Chanvay! strigă dama.

Nu vocea domnișorei Morgan era asta? Vocea acea dulce, fermecătoare?

Dar unde-i ceapsa, unde sunt ochilarii? Ambele erau aruncate pe măsuță.

— O mergi! Departăte! strigă cu ton innăbușit de plâns tinera fată.

Henry o a prins de mână, și i-a ȕis cu ton duios:

— Pentru ce plângi d-ta? Și ce fel de joc ȕi-ai bătut d-ta de noi?

Tinēra fetiță a arētat pe masă.

— Mē rog, nu întrebă nimica și te departă.

— Nu, te mărturisește prima dată! O sciutam eu că noi ne am mai întâlnit încă.

D-ta ești acea tinēră fată, care era cândva în castelul baronului Laurancea, ca guvernantă, și de-acolo odată ai dispărut.

Miss Morgan a roșit.

În momentul acesta s'au auȕit despre coridor sunet de pași, și Henry a eșit afară fiind-că auȕise glasul lordului Hamilton pe care'l urmărise maerea sa. Ladi Hamilton încă din depărtare strigă cătră Henry:

— Oh iubite Henry ce incidentă! Dar la tōte e de vină bărbatul meu. A uitat sē-mi spună că sosesci. Așa s'a întâmplat că pe miss Morgan o am încuartirat în odaia ta, pentru că celelalte odăi tōte sunt ocupate cu oșpeți.

— Sperez că nu o ai adus înse în confusie pe miss?

— În mai mare confusie sunt eu, decât Miss Morgan, ȕise Henry cu zimbet forțat.

— Vină afară, de se pōte miss, te rog, de se pōte, vino miss, afară, strigă miladina.

Ușa s'a deschis încet și pe prag s'a ivit miss Morgan.

Ochii ei mari albaștri nu erau acoperiți de ochilarii urți, ēr pērul ei auriu era lăsat liber pe umeri în jos.

— Miss Morgan? Intru adevēr ești d-ta? întrebă uimită miladina.

— Mâne tōte le voiȕ spune, răspunsă miss cu frică.

— Oh, nu aș putea dormi de curiositate nici un ceas, ȕisă miladina și milordul Hamilton. Vorbesce miss.

ēr Henry se uită cu uimire la acesta ivire frumoșă.

— Nu am mult de a spune, începū miss Morgan:

Am fost orfană, seracă, eram silită se dau ore, ca se-mi pot căuta pânea de tōte dīlele. Stațiunea mea de mai nainte am fost silită a o părăsi, nici nu știu cum se vē spun. Mi-au dat drumul de acolo, fiind că miladina Laurancea, dōmna căsei a aflat că tinerii (aici privea la Henry și roși) mai mult se ocupă cu mine decât cu . . . cu domnișora casei. Dēnsa așa a creȕut, că eu de guvernantă sunt prea . . . prea frumoșă . . . Acesta mi-i tōtă istoria; așa dară am probat, cum maș putea face hādă . . . Nu am voit se plac la nime, nu cumva se mē trimită și din alt loc!

Istoria acesta miss Morgan o urmări cu un ris cu hohot. Dar ladi Hamilton peste două minute, și-a venit la sine, și a înbrățișat cu iubire pe tinera fată.

— Scumpa mea copilă, ȕise cătră dēnsa sărutându-o, apoi mai mult se nu te schimonosești așa! Te asigurē că în casa mea cu mult mai tare sunt iubite fetele frumoșe, adevē despre mine și despre moșul meu e vorba. Că ce vot își dă tinerul lord (miladina aruncă o privire zimbitōre la Henry) acea nu o știu.

Dacă banul cetitoriu nu pōte se gâcēscă capătul istoriei acesteia, atunci e de vină autorul; căci nu o a povestit bine, ci rēu.

Casa lui Avram Jancu.

La pagina 32, 33 și 34 a »Revistei Ilustrate« am fost adus schița biografică și portretul eroului Avram Jancu; atunci am spus că el s'a născut în comuna Vidra de sus în creri munților apuseni, la Moți. Aci înfățișăm aȕi casa în care s'a născut acel brav fiu al națiunei noastre, acel erou care cu atâta vrednicie și-a apērat munții în contra rebelilor, în cât chiar dușmanii lui și ai nostri l'au proclit »Regele munților.« Casa lui Jancu este proprietatea Asociațiunei pentru litera-

Casa lui Avram Jancu.

tura română și cultura poporului român; însuși Jancu a donat'o, dinpreună cu totă averea sa. Ea este o casă de munte frumoșă, cu acoperișul înalt, și țuțuiat ca la tōte casele de munte ca se nu pōtă sta multă neură pe el.

Dinaintea porții sunt doi plopți înalți, »Plopții lui Jancu« sădiți de mâna lui. Cu fală stau acești doi plopți aci, numai cât nu pot spune trecătorilor: Descoperiți-vē capetele, muritorți, că noi nu suntem nisce plopți comuni, suntem plopții lui Jancu, sădiți chiar de mâna lui, dinaintea porții căsiului, ca se stăm aci, se arētăm trecătorilor acest cuib de vultur, la care voi îi dicitē Casa Jancului!

Busuiocul și Boziul.

(Legendă.)

Bietele mame multe lacrimi pot versa și'n multe nopți mai pot veghia până își cresc copiii, dar nici după ce aceia au crescut mari și s'au făcut bărbați, grigea pentru ei nu se deslășese din inimile lor cele bune.

A fost o mamă, care a avut numai un singur băiat. Era slab micuțul din naștere și nime nu dicea că ore când va rade și el barbă.

Sermana femeia, între cele mai mari grigi și suspine se ruga la Dumnezeu pentru sănătatea lui. »Domne de-ai făcut bine și mi l'ai dat, dai sănătate și mi-l ține ca se mă împărtășesc și eu de cea mai mare bucurie în lume.

Dumnezeu sfântul a ascultat-o. Pruncul se reînșănătoșă. Crescea și se desvolta vedând cu ochii.

Când ajunsă la vârsta de însurare era ca minunatul *fet frumos*.

Câte fete erau, toate îl aveau în drag, el însă numai la una cugeta, dér pe acea mama sa va fi știut pentru ce nu-l lăsa se o iee, căci dicea ea: până ai fost mic și neputincios te-am apărat de foc și de apă, acum când viața îți stă nainte cu atât mai vârtos te voi apăra de cursa femeilor celor rele.

El tăcea și se supunea în ascuns însă își da loc de întâlnire cu fata.

De nu vei sfârma lanțurile cu cari crudul uriaș, mama ta, te ține încatenat se nu te poți apropia de mine, nu mă mai amăgi cu acel viitor care e mai departe de noi póte decât marea de cer. Slobozesce-mi calea, ca se-mi urmez norocul ori nenorocirea de mi-a fi ea dată.

Tinărul o mângăia dulce, și-i promise, că în scurtă vreme speréază se potă înduplica pe mamă sa se-l lese se o iee.

Ea drept mulțămită pentru acele mângăieri duióse și molcome îl sărută dar prin farmecul acelei sărutări dulci și înșelătore smulse din inima lui supunerea și iubirea de până acolo față de mamă sa. El îmbătat de amorul ei o luă în brațe, o alintă și o legăna precum candida flóre légănă fluturelul înșelător.

— De nu mă vei cere nici mâne, se nu mai vii la mine.

— Dér de nu voi putea chiar mâne înduplica pe mama?

— Scóte-i inima, căci șerpele réutății sălășluesce în ea, și acela nu o lasă. Asta de nu o vei face, unul al altuia nu vom fi nici când.

Se mai sărutară și se despărțiră.

* * *

Tinărul și gingașul copil al îngrigitoare și bune mame întru atât se străformase, că mamă sa era pe aci se cugete că nu-i al ei.

În loc se i se supună îi făcea împrutări și o amenință cu morte, ea însă nu cedéază. Preste voia și binecuvântarea mea o poți lua, altcum nu, căci eu ca mamă țin cu sfințenia la datorințele și dreptul ce'l am față de tine. Tu ești sedus de vraja inimei ei păcătoșe, eu însă te voi apăra de cursele ei.

— Nu mă lași se o ieu? întrebă de nou, mânios, crișnând din dinți și țipând schintei din ochi.

— Nu; răspunsă ea blând și cu îngrigire cum era.

— Nu te lasă șerpele réutății.

— Nu grija părintéscă cu care ți-s dator nerecunoscătorule.

Fiul se înfuriă și luând un cuțit ce era pe masă îl împlântă în sinul mamei sale. Acesta a fost primul cas în care mama a cădut mórtă în luptă omorită de fiul ei pentru că a vrut se-l apere de cel mai mare reu al vieței; de o consórtă rea și necredincióșă.

* * *

Era pe la începutul primăverei. Muguri înverdeau ér florile eșiau și ele din pământ care la réndul său deșteptându-se din somn își frecă ochii spre a îmbrăca vestmintele sérhătorești ale naturii reînviat.

Cu inima mamei sale la mână tinărul plecase la aléa lui. Cum mergea gonit de dorul său nebun, și de dragostea lui păcătoșă într'un loc se împedecă de un bolovan ce-i sta în cale și pică la pământ, ér inima mamei sale cât colo într'o rîpă.

— Fiule dragă, ore nu tea-i lovit prea tare?

Cine mă întrebă ore? cugetă el, dar de vorbit nu putu, cum samănă cu glasul mamei mele!

— Eu, inima mamei tale, care și după mórte-mi încă veghez spre tine.

La audul acestor cuvinte în inima lui se tređi consciința și simți muștrări dureróse, dar era prea târziu, căci Dumnezeu în semn de pedépsă îl prefăcu Boziu în margina drumului, și de atunci sunt pe marginile drumurilor bozii, ér din inima mamei sale făcu busuioc, ca tinerii se-l porte la pălării; fetele în sin, ér preoții se binecuvinte și se stropéscă cu el din apa cea sfințită cununile celor ce se căsătoresc.

Antoniu Popp.

In asfințit.

De câte ori m'a săgetat
In inimă Amor
Și adenc în suflet mi-a săpat
Un dor...

Și mi-a șoptit arcașul orb
Al vieții greu destin:
Amarul tristei lumi se-l sorb
Deplin.

Și-acum, când iar m'a nimerit,
N'ar dice nici: regret!
Și-mi piere viața'n asfințit
Incet.

Alvescu.

Pardositorii români din Bistrița.

Românii din orașul Bistrița trăiesc din măiestrie, cu deosebire sunt ei vestiți cărămidari, zidari și pardositori (pavagii). Căutând ținuturi îndepărtate ca zidari și pardositori. Și din aceste măiestrii onorifice au ajuns unii la averi frumoase, ei trăiesc cinstit și cu toții.

Ilustrațiunea prezentă ne arată ceta de pardositori sub con-

ducerea dlui Murășan din Bistrița în lucrare la pavarea unei străde. Dsa stă înainte cu planul în mână, calfele cu instrumentele în mâni se apucă de lucru. Cetățenii privesc cu mulțămire la harnicii lor concetățeni pardositori: sunt mândrii că au în sinul lor măiestrii așa harnici și așa pricepuți.

Onore măiestrilor!

Descânțece.

Descânțece de deochiat.

Partea practică. Să descântă în o ulciacă cu apă neîncepută cu un fir de mătură și se șteie descântecul de trei ori. Apoi se dă bolnavului să bea din apă dimineața pe inima nemâncată și se spală pe ochi. Să mai descântă și împungând cu un ac în măr, pară etc. recitând descântecul:

*De o fi deochiat din vânt
Să-i sece năvile.
De o fi deochiat din sora
Să-i chere razele.
De o fi deochiat din femeie
Să-i crepe țigetele*

*Să-i curgă laptele
Să-i mără copilul de fime.
Să se minune lumea și țera.
De o fi deochiat din fată mare
Să-i cadă costița
Se remăe chială
Să se minune lumea și țera.
De o fi deochiat din moroiică:
Tu moroiică
Tu strigoiică
Nu veni cu ochi beliiți
Cu dinți rinjiți la cutare se-l înfiorești*

Se-l încuțitezi
 Și te du unde popa nu tocă
 Unde cocoș nu cântă,
 Acolo se te încâldești
 Acolo se odihnești
 Pe (cutare) s-l lași
 Curat luminat
 Ca maica de l'a făcut,
 Ca ziua în care s'a născut
 Leac din mâna mea
 Și dela Maica Precesta.

Descântec de aplecate.

Partea practică. Să trage bolnavul cu scuipat sau cu unt de lemn pe mâini, printre ochi (sprâncene) și se ține de trei ori câscând câte odată ca să aibă lec:

Aplecate vărsurose, grețurose, din bere, din mâncare, din culcare, din sculare de noue-țeci și noue de feluri, să eșiți dela (cutare) din creerii capului, din fața obrazului, din sgârciu nasului, din răunchi, de sub răunchi, din ficați, de sub ficați, din plămâni, de sub plămâni. Să ve duceți în mațe de cătea, în mațe de purcea, acolo să ve stăviți, acolo să ve opriți. Leac din mâna mea și din Maica Precesta.

Spuse de Ștefana Marin D. Rusu, com. Csoicea-Mică, Doljiu.

St. Tușescu.

Descântec de sora.

Se ia paserea de fier
 Cu clonțul de fier
 Cu totul de fier
 Se duce'n pădure de fier
 Se sue-n ciungul de fier
 Iși face cuibul de fier
 Se ouă oue de fier
 Și sare-n lume

Pe sub lume
 Ca pui se-i zăpățescă.
 Nime-n lume nu o vede
 Nime-n lume nu o aude
 Fără Maica sfântă
 În porța raiului sta
 Și bine o întreba:
 Da tu pasere de fier
 Cu clonț de fier
 Cu toate de fier
 Încătrău, încătrău te duci
 — Mă duc în lume
 Pe sub lume
 Pui se mi-î zăpățesc,
 Că n'am cu ce-î hrăni,
 Și cu ce i sburătăci.
 Și a țis Maica sfântă:
 Înapoi, înapoi te-ntorță,
 Și la . . . (cutare) te du
 Și bine alege-i
 Și bine culege-i
 Sorele din cap
 Din fața obrazului
 Din fața nasului
 Din toate-nchieturile
 Și crepăturile,
 Și cu ala pui ții sburătăcesce
 Și-î hrănesce și-î cresce!
 Fie-ți leac din gura mea
 Și folos din mâna mea!

Se descântă cu năframa pe mătură, la muieri, ăr la bărbați cu ștergariul pe mătură, în oră care ăi înainte de răsăritul sora-lui. Comunicată de Vila Sălăgeanu din Reteag și scrisă de

Ioan Pop Reteaganul.

Cântece populare.

Ești mândră pân' la ferestă
 Și te uita sus pe costă
 Ești mândruță din chilie
 Și te uita'n sus spre viie
 Vești pe drum cine coboră
 Un car mare cu povară
 Și te suie n'trun măr dulce
 Vești bădița cum se duce
 Cu cămeașu lui ceu nouă
 Cu inima ruptă'n două;
 Ești mândruță'n drumul teu
 Și-i dă tu inelul teu
 Și te uita după el
 Cum se duce câtinel,
 Nu pôte merge mai tare
 Că reu inima îl doră
 Și se duce fluerând
 Și din ochi tot lacramând
 Și din gură cuventând:
 Plânge-mă mândră cu dor
 Că ți-am fost voinic ficior
 Și ți am fost drag pe plăcere

Pe voie și mângâiere
 Pe plăcerea ochilor
 Pe voia părinților.
 Când porunca mi-a picat
 Dămne reu m'am supărat
 Când am prins a o ceti
 Inima mi se topi.
 Mândra mea mândră iubită
 Nu ți face voină urâtă
 Și inima reu scârbită
 Că de-a fi'n lume vr'un bine
 Eu ăr voiă veni la tine
 Și de-a fi'n lume vr'o pace
 Eu ără mă voiă întorče
 Dar de a fi răutate
 M'oi lipi lâng'o cetate
 Și ți-oi scrie mândr'o carte.
 Ai badiță badișor
 Scriem scriem că mi-i dor
 Dar n'o scrie cu cernelă
 Că de-acea-i multă'n țără,
 Și n'o scrie cu cărbune,

Că de-acela-i mult în lume,
 Ci mi-o scrie cu argint
 Să știu că-i dela iubit
 Carticica'n cornurele
 Fe de latură cu mărgele
 Cine-o prinde s'o cetescă
 Lacrămile se-l pornescă.
 Și nu scrie tare greu
 Să o pot ceti și eu
 Eu oiu ceti prin grădina
 Și sara pela lumina
 Și oiu ceti prin pomigori
 Cu lacrimi din ochigori

Eu mă duc mândră'n cătăne
 Tu rămăi și spală haine
 Croiesce cămeșea mea
 O croesce bărbătesce
 Și o cōșă cătănesce
 Pe latul ce dinapoi
 Scrie părinții amândoi
 Și pe latul dinainte
 Scrieți atale cuvinte
 Pe măneca de-a dreapta
 Scriete pe dumniata
 Să-mă mai stempăr inima.

N. Bodnari,
 gendarm c. r. în Kupres (Bosnia).

Țărani nostri.

Vendătoriu de pome in Sibiu
 (după fotografie de I. Stoica)

Frunză verde siminic
 Mama m'a făcut voinic
 Fetelor bun ibovnic;
 Mama m'a făcut pe mine
 Până 'n resărit de sora
 Să fiu drag la fetigore
 Și când mama m'a făcut
 A cântat cucu în dos
 Să iubesc cei mai frumos!

La totă casa lumina
 Numai la mândruța două
 Că-mă cōșă cămeșă nouă
 Mândră mândrulița mea
 Cōșă tu cămeșea mea
 Tot cu d'albe floricele
 Tot cu mândre cărujele
 Să nu duc atâta jele,
 Tot cu flōre de bujor
 Tot cu floră dela isvor
 Să nu duc atâta dor.

Maicuța dragă maicuța,
 Dat-ai inu spinilor
 Și pe mine strinilor
 Inu spinii că-l înecă
 Pe mine striniț mă seacă,
 Inu maică nu 'nfloresce
 Și inima mea rău tējese.

Mă tot mir maică mă mir
 Că mai curge durărea
 Maicuța de jelea mea:
 Și mă mir maică mă mir
 Că mai curge cel păreu
 Maicuța de dorul meu.

Când ție bădița'n frunză
 Codru pōte se-l pētrundă.
 Când ție el cu dulcēțā
 Inverșese frunza'n față
 Dar când ție el duios
 Cade și frunza din dos!

O română bănațană.

Mândră pân' nu te-am iubit
 Fost-a lună fără nor
 Și nici nu sciam de dor,
 Fost-a ceriul plin de stele
 Și nici nu sciam de jele,
 Dar de când eu te iubesc:
 Nu e lună, numai nor
 Și eu duc atâta dor
 Și e ceriul fără stele
 Și eu duc atâta jele.

Plângu-mă ochii și suspină,
 Dar sērmanii nu-s de vină
 Ci-i de vină inima
 Că o strică dragostea
 Și o pasce pacostea.

Eu curios pe badea meu
 După mers după umblat
 Că se duce legănat;
 Se legăna pe picior
 După el inima-mă mōre.

J. Stanca.

Trei jūni din apropierea Sibiiului.
 (după fotografie de I. Stoica)

Bibliografia.

Insemnătatea zilei de 3 (15) Maiu 1848. Studiu făcut cu ocaziunea a 50-a aniversare a acestei zile de *M. Strajanu* profesor în Craiova 1898. Un minunat studiu, ca tot ce-l eșit din măestra pînă a Domnului M. Strajanu, care ar trebui se-l cetescă tot Românul, căci în el se oglindesc toate nedreptățile și asupririle ce au venit asupra noastră, începînd dela incalcarea patriei, facerea iobăgiei, pînă în prezent tot lucruri, cari trebuiesc bine ținute în minte.

Școlastice. Programa XII. a școlei civile de fete cu internat a Asociațiunii conține 1. un studiu de d-șora profesora Maria Cioban: „*Rolul mamei în familie*” și 2. Școli școlare. Din aceste aflăm, că personalul școlei și al internatului în anul școl. 1897/8 a constat din următ.: Dr. Vas. Bologa, învățător ord. și director; Eugenia Moga n. Trif, învățătoare ord. def.; Ioan Popovici, inv. ord. def.; Eugenia Iovescu inv. ord. def.; Maria Cioban, inv. supl. provis. Nicolau Togan, catech. gr.-cat.; Dr. Petru Span, catech. gr.-ort. Instructori de musică: George Dima, Iulius Schaeffer, Sabina Brote, Directora internatului: Elena Petrascu, tot-odată instr. de limba franceză. Medic: Dr. I. Beu. Numărul elevelor înmatriculate: cl. I=16; cl. II=23; cl. III=21; cl. IV=20; cursul complementar=9, de tote 89 eleve, din cari 57 în internat. Ar fi de dorit ca numărul elevelor să fie cât de mare la acesta școlă română națională, unică în felul ei.

Almanachul învățătorului român ce va apăre cu începerea anului școlastic 1898/99 e deja sub tipariu.

Diferitele cestiumi cronologice, genealogice, calendaristice, tipicale, etc. precum și alte referințe de interes pentru învățătoreimea noastră, — planul de învățămînt, diverse consemnări, conpecte, statistice, și altele din sfera școlei populare, — estrasele șematismelor ambelor Metropoli, dar mai vîrtos a reuniunilor învățătorești, — datele referitoare la mișcarea literaturii noastre pedagogice în legătură cu un conpect a învățătorilor ca autori și în fine tractatele cuprinse în partea literară sunt tot atâtea motive înbucurătoare, că »Almanachul învățătorului român« la noi unic în felul seu, nu numai va deveni adevăratul călăuz al învățătoreimei și tablou sincer a școlilor noastre, ci va umplea — sper — și un gol prea simțit în literatura noastră pedagogică.

Tot astfel și ajustarea tehnică încă va satisface așteptărilor, apărînd legat frumos, cu hîrtie fină și tipariu acomodat.

Rog deci pe toți doritorii de a avea acest opșor și în deosebi frații colegi să grăbescă a se însinua, căci avînd în vedere speșele cele mari și în deosebi îngrigirile serioșe de cari sunt cuprinse mai vîrtos ađi tote întreprinderile literare, Almanachul se tipăreșce în număr cât mai restrîns.

Prețul unui exemplar abonat e 1 fl. plus speșele postale.

Despre modul de procurare voiu încunoscînță îndată ce a apărut Almanachul — pe fie care domn abonent.

Recița montană, (Resiczabánya) în August 1898.

Iosif Velcean
inv. român.

Un vis. Narațiune din viața unui preot, de *Gavriil Hango* preot ort. rom. Redactor, în Tipografia arhidieceșană din Sibiu, 1897. Se recomandă spre cetire celor necăjiți, în deosebi preoților vîduvi.

A apărut acum de curund în tipografia A. Murășianu din Brașov *Pintea vitezul*, tradițiunii, legende și schițe istorice din viața aceluși vitez, de *Ioan Pop Reteganul*. Broșura se estinde pe 96 pagine și costă 30 cr. + 5 cr. poștă. Se pôte comandă dela sus đisa tipografie ori dela autorul, în Retteg, Transilvania.

Invitare la inserțiunii.

În tipografia Carol Csallner în Bistriță va apărea pentru anul 1899 un călindar de buzunariu, edat de dl Ioan Baciuc, preot gr. cat. în Șoimuș, editor-proprietar al „*Revistei Ilustrată*” avînd un conținut forțe variu și folositor. Pentru acest călindar se primesc spre inserare anunțuri cu prețul de 3 fl. de o pagină întregă. Tiragiul călindariului va fi de 1000—1500 esemplare.

„*Revista Ilustrată*” fôie enciclopedică-literară apare în tipografia C. Csallner în Bistriță, Transilvania, în fiecare lună odată în volum de 2¹/₂ côle, format mare și cu un tiragiu de 3000 esemplare.

În acesta fôie se primesc anunțuri spre inserare cu preț redus.

Prin aceste onoratul public este invitat a participă cu inserarea la călindar și „*Revista Ilustrată*” cari prin apărerea lor numai folose îi pot aduce.

Terminul de inserare pentru călindar e pînă 1 Octobree a. c. st. n.

Inserțiunile se fac la *Tipografia Carol Csallner, Bistriță*.

Telefonul redacțiunii.

„În nopți de ghiață” în broșura următore.

Turturica. Baș cum spuneți. Mulțămîți. Vă rog a-ni descrie portul mueresc și cel bărbătesc al *Frățușilor* și a Bufenișlor, scriînd numirile *baș* cum se exprimă p'acolo. Nu-i grabă mare. Aveți timp pînă în Decembrie, că pîn' atunci nici n'ar avea loc. Complimente!

Dl Iosif Velcean. Primit. Se va face după cum spuneți. Din opurile mele eu nu țin decăt câte un esemplar; sunt ale editorilor. Salutare.

Dlul Ad. Ung. Credem din suflet cele spuse dar și dvostreă ne puteți crede „Nimic sub cer statornic, ci tot deșertăciune!” Și crăși: „Nimic perfect de bun, dar nici perfect de rău!” În nrul viitor veți vedea tot, ce se pôte. Pentru nrul acesta sosiră tîrziu. Mulțămîți și salutări.

Anunț pentru publicul nostru cetitor.

La editorul „*Revistei Ilustrate*” Ioan Baciuc în Șoimuș p. u. Nagy-Sajó, se mai află esemplare din „*Revista Ilustrată*” de pe semestrul I compactate în legătură de lux și se vînd cu următorele prețuri:

Ediția de salon cu 5 fl.

Ediția populară cu 3 fl.

Pentru învățătorii dela școlile populare, apoi pentru țarenii (economii), studenții și soldații mai ieftină câte cu 1 fl. fiecare ediția. Er la comande mai mari să acordă un rabat considerabil.

Tot de aci se pôte procură și broșura „*Kossuth înainte tribunalului istoriei*” despre care „*Tribuna*” în nrul 178 ex a. c. scrie următorele: „Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra broșurei lui Zimandy Ignatz, *Kossuth Lajos a világtörténelem itélő széké előtt*. Lucrarea se extinde pe 360 pagini și-l presentă pe „sfântul dela Turino” în adevărata lumină. Cartea are cu atât mai mare preț pentru noi, cu cât e scrisă de un Ungur și se basază pe date positive. O recomandăm cetitorilor noștri. cari știu unguresce cu atât mai vîrtos, că broșura costă numai 20 cr. plus 10 cr. porto poștal.”

Asemenea se mai pot comandă de aci „*Revista Ilustrată*”, broșurile de pe întreg anul curente, de cuprins variu, instructiv și distractiv și cu ilustrațiunile cele mai frumoșe, numai din viața noastră națională, prețul ediției de salon numai 6 fl. er a ediției populare numai 3 fl. pe anul întreg. *Cine a vîndut acesta revistă s'a putut convinge că-i cea mai frumoșă și tot odată cea mai estindă revistă pentru familie.*

Cuprinsul broșurei IX. »Nu-mi huiți la cap» (poesii) pag. 161. — »Constantin Morariu-Andrieșiciu» (cu ilustrațiune) pag. 162—163. — »Abdicere», »Nu mai vorbi» (poesii) pag. 163. — »Despre gemeni cu privire la verșta mamei și la rîndul cronologic al copiilor» (hygienă), »Norii noștei», »În farmecul noștei» (poesii) pag. 164. — »Bicicleta din punct de vedere higienic» pag. 165—166. — »Stăruința» (poesii) pag. 166. — »Madame Josselin» pag. 166—167. — »Și stelelor», »Poveste tristă» (poesii) pag. 167. — »Aron Boca Velchereanu» (cu ilustrațiune) pag. 168—169. — »Din pășunile mătusei» pag. 170—171. — »Singur» pag. 171—172. — »Amintirea» (poesii) pag. 172. — »Ceapsă și ochilari» pag. 172—175. — »Casa lui Avram Jancu» (cu ilustrațiune) pag. 175. — »Busuiocul și Boziul» pag. 176. — »În asfinți» (poesii) pag. 176. — »Pardositorul român din Bistriță» (cu ilustrațiune) pag. 177. — »Descăntece» pag. 177—178. — »Căntece populare» pag. 178—179. — »Țărenii noștri» (cu ilustrațiune) pag. 179. — Bibliografie, Invitațiune la inserțiunii și Telefonul redacțiunii pag. 180.